

บทที่ 2

ธรรมะกับปัญหาการเมืองการปกครองของจีน

รายการการเรียนรู้การสอนบทที่ 2

1. บททั่วไป
2. ธรรมะกับการแก้ปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคปัจจุบัน
3. ธรรมะกับการแก้ปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคโบราณ

จุดมุ่งหมายของบทที่ 2

1. อธิบายได้ว่าอะไรคือปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคปัจจุบัน
2. อธิบายได้ว่าจีนยุคปัจจุบันใช้ธรรมะแก้ปัญหาการเมืองการปกครองอย่างไร
3. อธิบายได้ว่าอะไรคือปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคโบราณ
4. อธิบายได้ว่าจีนยุคโบราณใช้ธรรมะแก้ปัญหาการเมืองการปกครองอย่างไร

บทที่ 2

ธรรมเนียมปัญหาการเมืองการปกครองของจีน

2.1 บททั่วไป

ประเทศจีนเป็นประเทศที่เก่าแก่ มีประชาชนพันกว่าล้านคน เมื่อสาวประวัติกันดูคร่าว ๆ แล้ว จะพบว่าประเทศนี้เป็นประเทศที่เก่าแก่พอ ๆ กับอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ติดกัน ความเก่าแก่ของประเทศจีน ยืนยันได้จากวัฒนธรรมบางอย่าง ที่ชาวจีนสร้างขึ้นมา และชาวโลกก็นิยมชมชอบนำเอาไปใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น การใช้เงินสื่อกลางในการค้าขาย ก็เป็นวัฒนธรรมที่คนจีนคิดขึ้นมาก่อนคนอื่น ประเทศอื่นนำเอาตัวอย่างวัฒนธรรมข้อนี้ไปดัดแปลงใช้ จนกลายมาเป็นธนบัตรใช้แลกเปลี่ยนกันทั่วโลกอย่างทุกวันนี้

นอกจากประเทศจีนจะสร้างวัฒนธรรมทางวัตถุขึ้นมาอย่างมากมายแล้ว ยังสร้างวัฒนธรรมทางความคิดขึ้นมาอีกไม่น้อย และวัฒนธรรมทางความคิดที่เกิดขึ้นในประเทศจีนนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน กระแสความคิดที่เกิดขึ้นตลอดเวลาของจีนนั้น เปรียบเหมือนกระแสน้ำที่ไหลไม่มีวันหยุด เป็นแต่ว่ากระแสความคิดทางวัฒนธรรมของจีนที่เกิดขึ้นตลอดเวลา นั้น บางกระแสมีชื่อเสียงมาก บางกระแสไม่มีชื่อเสียงออกนอกประเทศ แต่ยอมรับกันในหมู่ชนชาวจีนหลายร้อยล้านคนเท่านั้น

วัฒนธรรมทางความคิดของจีนมีหลายหลาก แต่ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะกระแสความคิดทางการเมืองอย่างเดียว เพราะเป็นจุดประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าชาวจีนได้สร้างความคิดในด้านต่าง ๆ ไว้มากมาย สำหรับผู้ก่อกำเนิดความคิดทางการเมืองสมัยโบราณที่มีชื่อเสียงมีหลายคน เช่น เหลาจื้อ ขงจื้อ และเม่งจื้อ เป็นต้น ความคิดของท่านที่กล่าวนามมานั้น ประชาชนชาวจีนยอมรับนับถือกันมาเป็นพันปี จนมาถึงยุคปัจจุบันก็มีนักคิดที่ยังยกเกิดขึ้น ทำลายความคิดของขงจื้อ ทำลายความคิดทางพระพุทธศาสนา และทำลายระบบการ

ปกครองของจีนที่ดำเนินมานานนับพัน ๆ ปี ให้สูญสิ้นไป นักคิดหรือนักปรัชญาผู้นี้ก็คือ เมาเซตุง ผู้พลิกประเทศจีนที่ใหญ่มหึมา แต่ไร้เกียรติภูมิในอดีต กลายมาเป็นประเทศที่ยิ่งใหญ่มหึมา และมีศักดิ์ศรีประเทศหนึ่งในโลกปัจจุบัน แต่ความเป็นอยู่ของประชาชนจะเป็นสุขหรือไม่ เราจะไม่พูดกันตรงนี้

เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว ปรัชญาทางการเมืองหรือความคิดแก้ปัญหาการเมืองของจีนที่นำศึกษา มีอยู่ 2 สายคือ

1. การแก้ปัญหาการเมืองของจีนสมัยใหม่
2. การแก้ปัญหาทางการเมืองของจีนสมัยโบราณ

เรามาศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของจีนในยุคทั้งสองนั้นกันต่อไป

2.2 ธรรมะกับการแก้ปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคปัจจุบัน

โลกในพุทธศตวรรษที่ 25 ดูเหมือนเป็นโลกที่มีแต่ความสับสนวุ่นวาย เหมือนกับคำทำนายของชาวพุทธที่เล่ากันสืบ ๆ มาว่า โลกในยุคกึ่งพุทธกาล จะมีความวิปริตต่าง ๆ สิ่งที่ไม่เคยเห็นจะได้เห็น สิ่งที่ไม่เคยมีก็จะมี ลูกไฟจะตกจากอากาศทำลายคนนอกศาสนาพุทธ บาดเจ็บล้มตายสุดที่จะคณานับได้ ขอให้เราย้อนไปดูเริ่มแต่ปี พ.ศ. 2455 ชาวจีนก็ล้มราชวงศ์แมนจูสำเร็จ แล้วก็เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จากนั้นไม่นานราชวงศ์ของรัสเซียถูกทำลาย แล้วสถาปนาระบอบคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองประเทศ คิวต่อมาเมืองไทยก็เปลี่ยนจากการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นประชาธิปไตย แล้วในระยะใกล้เคียงกันนั้นเอง สงครามโลกครั้งที่สองก็อุบัติขึ้น ชาวตะวันตกฆ่ากันตายเพราะนำเอาลูกไฟคือระเบิดไปทิ้งใส่กัน และกัน คนตายไปเป็นสิบล้าน พอสงครามสงบประเทศยักษ์ใหญ่ในเอเชียก็เกิดความเปลี่ยนแปลงอีก คือ ประเทศอินเดีย สามารถสลัดอำนาจของอังกฤษได้สำเร็จ เพราะความสามารถของท่านมหาตมะคานธี ทางประเทศจีนเล่า เมาเซตุงก็สามารถเอาชนะรัฐบาลจีนคณะชาติได้สำเร็จ เปลี่ยนการปกครองจากประชาธิปไตย เป็นระบบสังคมนิยมจนถึงทุกวันนี้

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **มนุษย์วิวาทกันเพราะความโกรธ** ความโกรธที่ว่านี้ก็คือ ความโลภ ความปรารถนาที่จะมีอำนาจ อยากจะเป็นใหญ่ อยากร่ำรวยกว่าคนอื่น ทั้งหมดนี้เป็นมูลเหตุให้มนุษย์วิวาทกัน ฆ่ากัน อยากจะยกตัวอย่างสนับสนุนประเด็นที่ว่ามนุษย์ทะเลาะกันเพราะความโกรธ

เพื่อชี้ให้เห็นว่าคำพุทธพจน์นั้น จะเป็นจริงหรือไม่ เฉพาะในเรื่องนี้ขอยกตัวอย่างในเมืองจีน เพราะกำลังจะกล่าวถึงการแก้ปัญหาทางการเมืองของจีนสมัยใหม่อยู่

ความยุ่งเหยิงของเมืองจีนในยุคใหม่นั้น มีมาทั้งภายใน ภายนอก ปัญหาภายในของเมืองจีนก็คือ ชาวนาที่ยากจน ซึ่งต้องอาศัยที่ดินของคนรวยอยู่อาศัยและทำกิน ส่วนปัญหาภายนอกก็คือชาวยุโรป โดยเฉพาะคนอังกฤษ เข้าไปบีบบังคับเช่าที่ดินในเมืองจีน สำหรับทำมาค้าขาย จากเหตุสองประการนี้ สร้างปัญหาให้กับรัฐบาลจีนตลอดมา กล่าวคือ ชาวนากับคนรวยทะเลาะกัน เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน พอปัญหามาถึงรัฐบาล รัฐบาลก็เข้าข้างคนรวย นี่ก็ทะเลาะกันเพราะความโลภ ชาวนาก็อยากได้ที่ดินเพื่อทำกิน นี่ก็ความมีใคร่ คนรวยก็ไม่อยากเสียที่ดินของตนไป นี่ก็เนื่องมาจากความเสียดาย คือ ความโลภ แต่เมื่อผู้ปกครอง คือ รัฐบาล ไปเข้าข้างคนรวย ซึ่งเป็นคนส่วนน้อย ก็ต้องทะเลาะกับคนยากจน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ สรุปแล้วคนจนกับรัฐบาลก็ทะเลาะกันเพราะความมีใคร่อีก กล่าวคือ รัฐบาลใคร่จะให้คนรวยรักษากรรมสิทธิ์ที่ดินของตนไว้ ข้างคนจนก็ใคร่จะได้ที่ดินมาทำกินบ้าง เมื่อถูกขัดขวางจากผู้ปกครอง ก็ไม่พอใจ จึงต้องทะเลาะกัน

หันมาดูปัญหาที่เกิดจากชาวต่างประเทศ ชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่เมืองจีนนั้นก็มีความมีใคร่อยากได้เมืองจีนไว้ในอำนาจ โดยเฉพาะอังกฤษนั้นแสดงออกมากที่สุด เพราะในประเทศเอเชียตัวได้ไว้หลายประเทศแล้ว ชั้นแรกก็บีบบังคับให้เปิดประเทศต่อมาขอเช่าที่ดินเป็นที่อยู่สำหรับชาวต่างประเทศ ชาวด่างประเทศที่ไปอยู่อาศัยในประเทศจีนนั้น มองดูคนจีนเหมือนคนไร้วิญญาณ คือ ไม่มีความเกรงใจ อยากจะทำอะไรก็ทำ อยากจะจับผู้หญิงคนไหนข่มขืนก็จับเอาไปข่มขืนตามสบาย เรียกว่าข่มเหงน้ำใจกันสารพัดจนคนจีนทั่วประเทศสุดจะอดกลั้นเพราะเมื่อชาวจีนได้พูดกันถึงการข่มเหงของชาวยุโรปแล้ว ทุกคนมีความโกรธแค้นสุดที่จะพรรณนา แต่ก็อดกลั้นเอาไว้เพราะยังไม่มีผู้นำที่กล้าหาญพอที่จะทำสลัดแอกจากคอได้

การที่ชาวยุโรปข่มเหงน้ำใจคนจีน จนต้องทะเลาะกันกับคนจีน ก็เพราะความมีใคร่เป็นใหญ่ของชาวยุโรป ใคร่จะหาผลประโยชน์จากคนจีน ประชาชนจีนเมื่อถูกข่มเหงน้ำใจกันมาก ก็เสนอให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ ผู้ปกครองสมัยนั้นก็คือราชวงศ์แมนจูหรือราชวงศ์ชิง ก็เกิดกลัว

ชาวยุโรปเสียอีก จึงต้องปล่อยให้ประชาชนของตนถูกรังแกอยู่รำไป ตัวอย่างที่เห็นกันอยู่ชัด ๆ เช่น การที่ชาวอังกฤษขอขายฝิ่นให้แก่ชาวจีนโดยเสรี เป็นการมอมเมาคนจีนให้หมดสติสภาพความเป็นคน ผู้ปกครองจำใจต้องยอมเพราะไม่กล้าต่อสู้กับชาวยุโรป

นี่คือปัญหาทางการเมืองของจีน ที่ได้เกิดขึ้นประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 25 เมื่อชาวนาผู้ยากจน ถูกคนรวยที่ดินเอาเปรียบ แลมีผู้ปกครองก็เข้าข้างคนมีเงินอีกด้วย และเมื่อถูกคนต่างชาติดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ปกครองก็ช่วยไม่ได้ แลมีเหตุเสียอีก เช่นนี้ ประชาชนทั่วไปจึงเกิดความคิดว่าผู้ปกครองเช่นนี้ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะรักษาไว้ จึงช่วยกันทำลายราชวงศ์ซิงเสียเมื่อปี พ.ศ. 2455

เมื่อทำลายราชวงศ์ซิงแล้ว ประเทศจีนก็เป็นประชาธิปไตยอยู่ในระยะสั้น ๆ แต่เมื่อเป็นประชาธิปไตยแล้ว ก็ทำได้แก้ปัญหานั้นสำเร็จลงได้ไม่ ประชาชนก็ยังทุกข์ยากเหมือนเดิม เพราะความคับแค้นของปวงชนดังกล่าวมานั้น ได้ทำให้นักปรัชญาทางการเมืองและรัฐบุรุษคนหนึ่งของจีนเกิดขึ้น เขาผู้นั้นคือเม่าเซตุง ท่านผู้นี้มีความคับแค้นใจในปัญหาที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมสองเรื่อง คือ คนจนถูกกดขี่ข่มเหงจากคนรวยและชาวจีน ถูกคนต่างชาติดูหมิ่น เม่าเซตุงได้พูดถึงการแก้ปัญหาคือความไม่เป็นธรรมจากการที่คนรวยเอาเปรียบชาวนาไว้ว่า "ใครก็ตามที่เอาชนะพวกชาวนา ชาวไร่ได้ ก็เอาชนะประเทศจีนได้ และใครก็ตามที่สามารถแก้ปัญหาระหว่างที่ตนได้ ก็สามารถเอาชนะพวกชาวนา ชาวไร่ได้"¹

นี่คือปัญหาภายใน ที่นักคิดของชาวจีนต้องวางแผนแก้ไข ส่วนปัญหาที่เกิดจากชาวยุโรปที่กระทำต่อชาวจีน ที่สร้างความโกรธแค้นให้แก่เม่าเซตุง ถึงขนาดที่เม่าเซตุงต้องคิดกำจัดชาวยุโรป ก็ได้แก่แผนร้ายที่คิดไว้ในสวนสาธารณะในเขตเช่นครเซียงไฮ้ว่า "คนจีนและสุนัขห้ามเข้า"

ข้อความนี้สะอึกใจเม่าเป็นอย่างมาก เม่าประกาศด้วยความแค้นเคืองว่า พวกอังกฤษเป็นศัตรูที่ร้ายกาจยิ่งกว่าพวกญี่ปุ่นเสียอีก เพราะข้อความนั้นเปรียบคนจีนกับสุนัขอยู่ในระดับเดียวกัน

---

¹ประชา พูนวิวัฒน์, เม่าเซตุง. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2518), หน้า 15.

คือห้ามเข้าไปเดินเล่นในสวนสาธารณะ สวนสาธารณะแห่งนี้คงเป็นสวนสาธารณะในเขตเช่าของ
อังกฤษ ดังนั้น จึงได้บังอาจเขียนข้อความนั้นไว้

ก่อนที่จะเราจะพูดถึงแรงบันดาลใจ ให้มาเขตุ่งทำการปฏิวัติ ขอมาวิจารณ์เรื่องป้ายห้าม
คนจีนเข้าสวนสาธารณะกันก่อนว่า ทำไมจึงห้ามและมีสิทธิที่ชอบธรรมในการห้ามหรือไม่ เมือง
เชียงไชนั้นเป็นเมืองชายทะเล เหมาะในการทำการค้า อังกฤษได้บังคับเข้าจากราชวงศ์แมนจู
เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นเขตเช่าแล้ว ก็น่าที่ผู้เช่าจะมีสิทธิห้ามใครก็ตามเข้ามาพ่นพ้านในที่ที่ตน
เช่าไว้ ทั้งนี้ถ้าเป็นสวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนของคนทั่วไป และผู้ที่เป็นเจ้าของสวน ก็คือเทศบาล
นคร เชียงไช้ ก็เมื่อเจ้าของคือ เทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของชาวจีนแล้วทำไม
ชาวจีนจึงได้รังเกียจพวกเดียวกันเอง ขนาดทำป้ายห้ามเข้าสวนสาธารณะ ดังนั้น การห้ามคนจีน
เข้าสวนสาธารณะนี้จึงเป็นการห้ามที่ไม่ชอบธรรมอย่างยิ่ง

สำหรับเหตุผลที่ต้องห้ามคนจีนและสุนัขเข้าสวนสาธารณะนั้น มีเหตุผลที่เหมาะสมอยู่เหมือน
กัน ที่ว่าเหมาะสมก็คือ เพราะคนจีนโดยทั่วไปนั้นมันนิสัยชอบถ่มน้ำลายลงพื้นโดยไม่เลือกที่ตรงไหนที่
คนจีนชุมนุมกัน เยอะ ๆ บนพื้นดินจะมีแต่น้ำลายและเสมหะ ใครก็ตามที่เห็นสภาพนั้นแล้วย่อมจะ
เกิดอาการคลื่นไส้ สถานที่ที่สวยงามก็กลายเป็นสถานที่ไม่น่าดู เพราะน้ำลายและเสมหะ สำหรับ
สุนัขก็เช่นกัน เมื่อมันเข้าไปแล้ว ก็มักจะขี้อยู่ทั่วไป สวนสาธารณะถ้าเต็มไปด้วยขี้สุนัขและกลิ่น
เหม็นของขี้สุนัขแล้ว ก็คงเป็นส่วนที่ไม่น่ารื่นรมย์นัก เมื่อสวนสาธารณะเต็มไปด้วยน้ำลายและ
ขี้สุนัข จะเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนได้อย่างไร เพราะเหตุนี้แหละชาวอังกฤษจึงผลักดันให้มีป้าย
ประกาศที่สร้างความรู้สึกโกรธแค้นให้กับชาวจีนทุกคนและเฉพาะอย่างยิ่ง มาเขตุ่ง

ปัญหาความเดือดร้อนทั้งสองประการนั้น ชาวจีนเกือบทุกคนพยายามคิดจะแก้ไขและก็
เริ่มแก้ไขด้วยการล้มราชวงศ์แมนจู แล้วปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แต่เหตุการณ์บ้าน
เมืองก็ไม่เรียบร้อย คนจีนทำสงครามกลางเมืองกันตลอดมานับตั้งแต่ล้มราชวงศ์แมนจูลงแล้ว
และแม้จะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ชาวนาซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ก็ไม่ได้รับ
การแก้ไข ความเดือดร้อนก็ยังมีเหมือนเดิม

เมาเซตุง ผู้ซึ่งมองปัญหานี้ได้ทะลุปรุโปร่ง ทั้งที่ตัวเองเป็นคนได้รับการศึกษาน้อย ไม่ได้จบปริญญาสูงๆ เหมือนคนอื่น เพราะเป็นคนยากจน เขามีความคิดว่าทางแก้ปัญหานี้มีทางเดียว คือ ใช้อำนาจรัฐทำการปฏิรูปที่ดินให้ประชาชนที่ยากจน และการที่จะใช้อำนาจรัฐมาทำการปฏิรูปที่ดินได้ จะต้องเป็นอำนาจรัฐที่มาจากพรรคคอมมิวนิสต์ จึงจะทำการปฏิรูปที่ดินได้ แต่ ถ้าเป็นอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบประชาธิปไตย เหมือนชาวตะวันตกแล้ว อำนาจรัฐเช่นนั้นไม่สามารถที่จะทำการปฏิรูปที่ดินได้

ถามว่า เพราะเหตุใดอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบพรรคคอมมิวนิสต์ จึงทำการปฏิรูปที่ดินได้ และทำไมอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงทำการปฏิรูปที่ดินไม่ได้

ตอบว่า การที่อำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบพรรคคอมมิวนิสต์ สามารถทำการปฏิรูปที่ดินได้ ก็เพราะว่า อำนาจรัฐที่มาจากการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์นั้นเป็นอำนาจที่ได้รับมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ และพรรคคอมมิวนิสต์นั้นเป็นพรรคที่รวมตัวกันของคนยากจนทั่วไป เป็นการยึดอำนาจของชนชั้นประการหนึ่งตามเงื่อนไขตัวแปรของสังคม ซึ่งจะได้อีกว่าในบทที่ 7 เมื่อคนจนรวมตัวกันเป็นพรรค และสามารถยึดอำนาจรัฐมาเป็นของพรรคคนได้ การดำเนินเพื่อแก้ปัญหาบ้านเมืองก็ย่อมจะประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น การจะแก้ปัญหาเรื่องคนจนไม่มีที่ดินทำกิน ปัญหาเรื่องนี้พรรคเห็นทางแก้อยู่แล้ว เพราะในพรรคมีแต่คนที่ไม่มีที่ทำกินเกือบทั้งหมด และแต่ละคนก็กระเหี้ยนกระหือรือที่จะยึดที่ดินของคนรวยมาแจกคนจนอยู่แล้ว เมื่อพรรคเสนอโครงการไปที่รัฐบาล รัฐบาลก็ต้องรีบดำเนินการไปตามมติพรรค คือ ยึดที่ดินของคนรวยมาแจกคนจนทำมาหากินวิธีนี้แหละ คือ ทางสำเร็จของการปฏิรูปที่ดินตามความคิดของเมาเซตุง

ส่วนคำถามที่ว่า ทำไมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จึงไม่สามารถทำการปฏิรูปที่ดินได้ คำตอบก็คือ เพราะรัฐบาลที่มาจากระบอบประชาธิปไตยนั้น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนทุกคนในประเทศ ระบบนี้มีแนวโน้มที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับคนที่มีเงินอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น เมื่อจะมีการเลือกตั้ง คนที่จะลงมาสมัครเป็นผู้แทนจะต้องมีเงินค้ำประกันตามจำนวนที่ทางการกำหนด เงินนี้จะคืนให้เมื่อได้รับเลือกเป็นผู้แทน หรือถ้าไม่ได้เป็นผู้แทน

แต่ได้รับคะแนนมากพอที่ทางการจะกำหนดให้คืนเงิน แต่เมื่อได้คะแนนน้อยทางการจะรับเงินเข้าคลัง นี่คือ ด้านขั้นแรกที่ต้องใช้เงิน ต่อไปก็ต้องมีเงินหาเสียง ถ้าไม่มีเงินหาเสียง ก็ดูน่าจะไม่ได้รับการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้น เมื่อคุณแนวทางของการจะได้เป็นผู้แทนแล้ว ถึงแม้จะเปิดกว้างว่าใครก็ได้สามารถมาสมัครรับเลือกเป็นผู้แทนได้ทั้งนั้น แต่คนจนคนไหนจะบังอาจมาสมัครเพราะจะเอาเงินที่ไหนมาค้ำประกัน จะเอาเงินที่ไหนมาหาเสียง โดยประการนี้ คนที่มาสมัครเป็นผู้แทนก็คือคนรวย คนมีที่ดินนั่นเอง และเมื่อคนรวยได้เป็นผู้แทนแล้ว จะยอมอนุมัติให้รัฐบาล ซึ่งเป็นพวกคนรวยเหมือนกัน ทำการปฏิรูปที่ดินให้คนจนหรือ นี่คือ คำตอบที่ว่า ทำไมอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่สามารถทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรได้

เมมาเซตุงเห็นความจริงข้อนี้ จึงมั่นใจว่าการดำเนินการด้วยระบบพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้น ที่จะแก้ปัญหานี้ได้ จึงได้รวมกันกับคนที่มีความคิดทางเดียวกัน จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2455 และประสบความสำเร็จเมื่อ ปีพ.ศ. 2492 รวมเวลา 37 ปี เมมาเซตุงจึงสามารถยึดอำนาจรัฐได้ ในระยะ 37 ปีนี้ เมมาเซตุงต้องประสบความสำเร็จยากลำบากนานาประการซึ่งจะไม่กล่าวในที่นี้ แต่จะกล่าวเฉพาะเรื่องที่ว่าเมื่อเมมาเซตุงได้อำนาจแล้ว ได้ดำเนินการแก้ปัญหาของประชาชนอย่างเป็นธรรมหรือไม่

จริงอยู่เมมาเซตุงนั้น นิยมแนวความคิดทางการเมืองของมาร์ค ซึ่งเป็นแนวคิดที่กำจัดชนชั้นในสังคมให้เหลือเฉพาะคนชั้นกรรมาชีพ ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวในบทที่ 7 ต่อไป

ตามที่กล่าวไว้แล้วว่า คนจนทั่วประเทศจีนถูกเอารัดเอาเปรียบและการที่ต่างชาติดูหมิ่นชาวจีน เป็นตัวที่สร้างเมมาเซตุงให้เกิดขึ้นมา พุคให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ เพราะความเจ็บแค้นในเรื่องทั้งสองนั้น จึงทำให้เมมาเซตุงหาหนทางแก้ไขเพื่อทำลายความเหลื่อมล้ำนั้นให้หมดไปจากสังคมจีน และเมื่อเมมาเซตุงได้อำนาจแล้วก็ดำเนินการแก้ปัญหาความยากจนของคนจีนทันที คือ การปฏิรูปที่ดิน ความจริงการปฏิรูปที่ดิน เมมาเซตุงในฐานะประธานพรรคคอมมิวนิสต์ได้ดำเนินการมาบ้างแล้ว ในขณะที่ตั้งกองทัพประชาชนต่อสู้กับรัฐบาลก็กมินตั้ง เมื่อเขตไหนที่พรรคคอมมิวนิสต์ควบคุมได้แล้ว ที่ดินในเขตนั้นจะถูกปฏิรูป คือ ถูกยึดมาให้คนยากจนทันที การทำเช่นนั้นทำ

ให้กองทัพของพรรคคอมมิวนิสต์เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เพราะคนจนมีมากกว่าคนรวย เมื่อคนจนใน เขตยึดครองของคอมมิวนิสต์ได้รับแจกที่ดินทำกินแล้วก็มีความดีใจ และมองเห็นว่า เมมาเซตุงเป็น คนทำเพื่อคนยากจนจริง ๆ คนจนทั่วไปจึงมาเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ทำการช่วยเหลือในการ ทำสงครามชิงพื้นที่อย่างเต็มใจ โดยไม่มีเงินเดือน ในขณะที่ทหารของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งรบ เพื่อเอาเงินเดือน ความเข้มแข็งจึงต่างกัน และผลสุดท้ายรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งก็พ่ายแพ้หนีไป ตั้งหลักอยู่ที่เกาะไต้หวันจนถึงทุกวันนี้

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ได้อำนาจปกครองเมืองจีนแล้ว ก็ทำการแก้ปัญหาเรื่องที่ดินทันที วิธีทำก็คือ ใช้อำนาจแดงเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปที่ดิน ขณะเดียวกันปล่อยให้ประชาชนที่ยากจน โดยเฉพาะที่ไม่เคยมีที่ดินเลย ลุกฮือขึ้นฆ่าฟันเจ้าของที่ดินตายเป็นใบไม้ร่วง พวกเจ้าของที่ดิน ไม่มีหนทางจะสู้ ก็จะสู้ได้อย่างไร ในเมื่อกองทัพแดงถือปืนคอยคุ้มกันประชาชนอยู่ และที่ร้ายไป กว่านั้น ประชาชนก็มากกว่าคนรวยหลายเท่าตัว โดยธรรมชาติสู้กันไม่ได้อยู่แล้ว

ถามว่าทำไมคนยากจนจึงฆ่าคนมีเงินได้ลงคอ ตอบว่าเพราะเจ้าของที่ดินเหล่านั้นสร้างความเจ็บแค้นให้ชาวบ้านอย่างสาหัส ขอให้เรานึกถึงเจ้าของที่ดินในเมืองไทยก็แล้วกัน ว่าสร้างความเจ็บแค้นให้คนจนอย่างไร อย่างเช่นว่า คนจนเช่าที่นาเพื่อทำนา บางที่ทำนาไม่ได้ผลเพราะ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล แต่ค่าเช่านาเจ้าของที่ดินเรียกเก็บเท่าเดิมไม่มียกเว้น จะไปนั่งอ้อนวอน ว่า ทำนาไม่ได้ผลขออย่าเก็บเลย เจ้าของที่ดินไม่เคยกรุณาทั้ง ๆ ที่เห็นอยู่ว่าฝนไม่ตก แต่เพราะ กลัวเสียผลประโยชน์ ถึงอย่างไรก็ต้องเก็บ ชาวนาก็ต้องขมขานไปหยิบยืมมาให้ และเจ้าของ ที่ดินทำอย่างนี้ชั่วนาตาปี ไม่เคยยกเว้น ถามว่าเมื่อเป็นอย่างนี้แล้วจะไม่ให้คนยากจนมีความ เจ็บแค้นได้อย่างไร อย่างว่าแต่เมืองจีนเลย แม้แต่เมืองไทยเองคนเช่าที่ดินที่ถูกรังแกอย่างนี้ก็ ฆ่าเจ้าของที่ดินมาแล้ว

ความแค้นดังกล่าวมานี้ ถูกบรรจุในหัวใจคนยากจน ปีแล้ว ปีเล่า และคนแล้วคนเล่า เมื่อเมมาเซตุง ผู้ซึ่งก็เกิดความแค้นไว้ในใจของตนเหมือนกัน อันเนื่องมาจากตนเองก็เป็นคนจน มาก่อน ดังนั้น เมื่อโอกาสมาถึงมันจึงระเบิดเต็มที่ ลักษณะของการระเบิดก็คือ ผู้เช่าที่ดินต่าง

รวมตัวกันฆ่าเจ้าของที่ดินอย่างสนุกมือ เมื่อเห็นเจ้าของที่ดินถูกฆ่าถูกทำร้าย ก็จิตใจที่ได้เห็นคน รวยได้รับความทุกข์ทรมาน ข้างฝ่ายท่านประธานเมมาเซตุง ท่านก็คงมองดูเหตุการณ์ด้วยความ สะใจ ที่คนเหล่านี้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเอาเปรียบประชาชนอย่างแสนสาหัส แล้วกรรมนั้นตนก็มารับ เอาไปบ้าง เล่ากันว่าคนมีเงินถูกฆ่าตายครั้งนี้เป็นจำนวนล้านคน

เมื่อผ่านเหตุการณ์ครั้งนี้ไปแล้ว คงยังมีนายทุนเจ้าของที่ดินและผู้ที่เคยต่อต้านพรรค คอมมิวนิสต์อยู่อีกมาก ดังนั้น เมื่อผ่านการปฏิรูปที่ดินแล้ว ท่านประธานเมมาเซตุงจึงเปิดโอกาส ให้ชาวนาผู้ยากจนเหล่านั้น ตั้งศาลพิจารณาปรึกษาโทษเจ้าของที่ดิน และตัดสินลงโทษพวกต่อต้าน คอมมิวนิสต์ ในการนี้ดูเหมือนพวกเจ้าของที่ดิน โดยพิจารณาโทษหนัก คือ ประหารชีวิตลูกเดียว ส่วนพวกต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ โดยวิธีการเขียนบทความโจมตีทางหนังสือพิมพ์ หรือแสดงออก ถึงการไม่ชอบพรรคคอมมิวนิสต์นั้น ที่ต่อต้านเบา ๆ ก็ถูกตัดสินลงโทษจำคุกเป็นสิบ ๆ ปี ส่วนต่อต้าน หนักก็โดนหนัก

ท่านนายกรัฐมนตรี จูเอินไหล ของจีน ได้ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2494 ว่า คดีต่อ ต้านพรรคคอมมิวนิสต์ ที่นำขึ้นศาลประชาชนพิจารณา มีอยู่แปดแสนคดี ซึ่งจำเลยในคดีนี้ถูกตัดสิน ประหารชีวิตหนึ่งแสนสามหมื่นห้าพันคน ส่วนที่เหลือจากนั้นก็ถูกตัดสินจำคุก¹

สรุปแล้วการที่เมมาเซตุงจะสามารถพลิกแผ่นดินจีนสำเร็จ ต้องใช้ชีวิตคนเข้าแลกเป็น จำนวนหลายล้านคน ถ้ามองว่า การที่เมมาเซตุงใช้กำลังทำลายรัฐบาลเพื่อตัวจะได้เป็นรัฐบาลที่ดี และการที่เมมาเซตุงเมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้ว ทำการฆ่าเจ้าของที่ดินและคนต้านพรรคคอมมิวนิสต์ ก็ดี ทั้งหมดนี้เป็นการกระทำที่ชอบธรรมหรือไม่

ในประเด็นคำถามแรกที่ว่าการที่เมมาเซตุงใช้อำนาจซึ่งอำนาจจากรัฐบาลเก่ามา ได้จะเป็นเรื่องชอบธรรมหรือไม่นั้น คงตอบได้สองแนวทาง คือ แนวทางแรก ถ้ายึดคำสั่งสอน ของพระพุทธเจ้าเป็นหลักและยึดกฎหมายเป็นหลักแล้วก็ต้องตอบว่าผิด เพราะทำลายชีวิตคนและ

---

¹ประชา พูนวิวัฒน์, เมมาเซตุง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2518), หน้า 158.

สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนทุกหย่อมหญ้า สำหรับในส่วนของกฎหมายก็ต้องผิดเพราะเป็น กฎล้มล้างรัฐบาลด้วยอาวุธ แต่ในแนวทางที่สอง ถ้ายึดความเป็นไปในธรรมดาโลกแล้ว ก็คง ต้องยอมรับว่าการกระทำของเมาเซตุนั้น ถูกใจคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะฉะนั้น เมื่อถูกใจ คนส่วนใหญ่ของประเทศแล้ว คงจะไม่ต้องพูดถึงว่าผิดหรือถูก ชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมเพราะ ถ้าว่าไม่ชอบธรรม ใครก็ทำอะไรไม่ได้เพราะประชาชนเป็นจำนวนร้อยล้านเขาต้องการอย่าง นั้น คือ เขาต้องการทำลายรัฐบาลที่ช่วยเหลือพวกเขาไม่ได้ เวลาพวกเขาทะเลาะกับเจ้าของ ที่ดิน ทางรัฐบาลเข้ากับเจ้าของที่ดินทุกครั้ง เมื่อเป็นอย่างนี้ก็เท่ากับว่ารัฐบาลทั้งคนจน ซึ่งเป็น คนส่วนใหญ่ของประเทศเสียแต่โอบอุ้มคนส่วนน้อย คือ คนมีเงินแล้วอย่างนี้รัฐบาลนั้นจะอยู่ได้ อย่างไร

ยิ่งกว่านั้น ถ้าพิจารณาอีกด้านหนึ่งกลับจะเห็นว่า การที่ประธานเมาเซตุน ทำนุทำ การยี่ตอำนาจของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ของคนส่วนมาก ก็คงจะเป็นเรื่องเหมาะสมโดยประการ ทั่วไป เพราะว่าในขณะที่รัฐบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนนั้น มีแต่การสนับสนุนส่งเสริม คนมีเงินคนมีที่ดินให้ร่ำรวยยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันคนยากจนที่มีจำนวนมหาศาลรัฐบาลกลับไม่สนใจ เท่าที่ควร ในประเด็นนี้ถ้าจะเปรียบเทียบให้เข้าใจง่าย ก็คงเป็นไปในทำนองที่ว่า ที่คนมีเงินพยายาม เพื่อเพิ่มความรวยของตนให้มากขึ้น รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ก็ช่วยส่งเสริม แต่ที่คนจนส่วนใหญ่ของ ประเทศ พยายามเพื่อหากินกันตาย รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง กลับเฉยเมยหรือบางทีถ้าความพยายาม ของคนจนที่พยายามเพื่อหากินกันตายนั้นไปขัดขวางทางเดินของคนมีเงินเข้า รัฐบาลพรรคก๊ก มินตั๋งกลับช่วยคนรวยเสียอีกแล้วอย่างนี้ เมื่อเมาเซตุนอาสาเข้ามาปลดปล่อยคนส่วนมากของ ประเทศให้มีความสุข ให้พอมีกินขึ้นมาบ้างเช่นนี้ คุณาที่ว่ากระทำของเมาเซตุนจะเข้าใน หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า เมื่อเห็นประโยชน์ส่วนใหญ่แล้วจะสละประโยชน์ส่วนน้อยเสีย เพื่อยึดเอาประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ไว้

คำว่าประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ถ้าจะพูดถึงประเทศจีนก็ต้องหมายถึงคนยากจนที่ต้อง เข้าที่ดินคนอื่นทำมาหากิน คนเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากมายมหาศาลในแผ่นดินจีน คนเหล่านี้ต้อง อดมืออดตีน อดมดต้องเห็นคเห็นน้อย เพราะต้องหาค่าเช่าที่ดินมาให้แก่เจ้าของชนิดที่ขาดไม่ได้

แม้ผลผลิตจะไม่ได้ก็ต้องถือว่าเช่าที่ดินเหมือนกัน ดังนั้น ค่าเช่าจึงต้องไม่มีการยกเว้น คำว่าประโยชน์ส่วนน้อยก็คือคนจีนที่ถือครองที่ดินสมัยก่อนการปฏิวัตินี้ มีจำนวนไม่กี่คน แต่ละคนนั้นถือครองที่ดินคนละพันไร่ หมื่นไร่ บางคนอาจจะมั่งถึงแสนไร่ เมื่อคนจำนวนน้อยถือครองที่ดินไว้ทั้งหมดเช่นนี้ คนจนถึงไม่มีที่ดินเป็นของตัวเองเลย ดังนั้น การที่เมมาเซตุงเข้ามาดำเนินการยึดที่ดินจากคนจำนวนน้อยคนนั้น แล้วยกให้คนจนนำไปแบ่งกันทำมาหากิน ก็เท่ากับว่าผลประโยชน์ของคนส่วนน้อย เพื่อยกประโยชน์ให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้น การกระทำของเมมาเซตุงที่พยายามทำลายรัฐบาลเก่าเพื่อทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม จึงน่าจะเป็นความเหมาะสมตามที่กล่าวมาแล้ว

ที่นี้มาถึงปัญหาที่ว่า เมื่อประธานเมมาเซตุงได้อำนาจรัฐแล้ว ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยการฆ่าเจ้าของที่ดินและฆ่าคนต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์นั้น จะเป็นการชอบธรรมหรือไม่ ปัญหานี้ต้องตอบสองข้อคือ การปฏิรูปที่ดิน และการฆ่าเจ้าของที่ดิน การยึดที่ดินของคนที่มีที่ดินสิ้นเปลือมาแบ่งให้ประชาชนนั้น โดยหลักการแล้วต้องถือว่าดี ถูกต้อง และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การยึดที่ดิน ยึดเขามาทั้งหมดแล้วปล่อยให้คนที่เคยมีที่ดินมาก่อน กลับกลายเป็นคนไร้ที่ดินหรือไม่ ถ้าเป็นการยึดเขามาหมดแล้วปล่อยให้พวกเขา กลับกลายเป็นคนไร้ที่ทำกิน ก็ต้องถือเป็นความผิดในหน้าที่ของผู้ปกครอง เพราะในหลักธรรมสำหรับผู้ปกครองที่บัญญัติไว้ในพุทธศาสนานั้นมีอยู่ข้อหนึ่งว่า ผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องไม่เบียดเบียนประชาชนในปกครองของตนให้ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ว่าด้วยราชาธรรม

มีหลักการอะไรบ้างที่จะมายืนยันว่า การที่รัฐยึดที่ดินของประชาชนไปแบ่งให้คนอื่น โดยเฉพาะในรายได้ที่ดินมาโดยข้อสัตย์สุจริต ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง คำตอบข้อนี้มีว่า ถ้าเป็นความต้องการของมหาชนแล้วรัฐบาลทำการยึดที่ดินเหล่านั้น ตามเสียงเรียกร้องของมหาชน อันนี้ก็ เป็นหลักการที่ยืนยันได้ว่าการยึดที่ดินของประชาชนมาแบ่งกันเป็นการถูกต้อง เพราะเมื่อมหาชนต้องการอย่างนั้น รัฐบาลก็ต้องออกกฎหมายให้เป็นไปตามนั้น แม้คนทั้งหลายจะได้ที่ดินมาด้วยความสุจริตก็ตาม

นอกจากนั้น ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่อาจนำมาสนับสนุนหลักการยึดที่ดินของรัฐบาลคอมมิวนิสต์
จีนได้อีกหลายข้อ เช่นว่า เมื่อพิจารณาด้วยสายตาที่เป็นธรรมแล้ว การที่คนหนึ่ง ๆ ถือครองที่ดิน
เป็นหมื่นไร่ แล้วปล่อยให้ประชาชนอีกประมาณพันคนไม่มีที่ทำกิน ต้องมาเช่าที่ของคนคนเดียววัน
ไม่เป็นธรรมต่อคนพันคนนั้นเลย และยิ่งกว่านั้น เจ้าของที่ดินชาวจีนเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะมีนิสัย
เห็นแก่ตัวไม่เคยมีความสงสารผู้เช่าที่ของตนในกรณีที่ทำผลผลิตไม่ได้ แต่ไม่มีการลดหย่อนค่าเช่า
ให้เลย โดยหลักการนี้จะเป็นการสมควรหรือที่รัฐจะปล่อยให้คนหนึ่งมั่งมีศรีสุขและข่มเหงคนยากไว้
ได้ตามความปรารถนา แล้วปล่อยให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากทุกข์ยากและถูกเอารัดเอา
เปรียบ ถ้าเป็นดังว่ามานี้ก็จัดว่าเป็นการปกครองที่ไม่ยุติธรรมแล้ว และอีกประการหนึ่ง ถ้าจะ
ปล่อยให้คนเหล่านี้บริจาคมหรือขายให้รัฐและรัฐนำมาแจกอีกต่อหนึ่ง คงจะไม่มีทางสำเร็จได้เหมือน
ระบอบประชาธิปไตยที่ทำการกันอยู่ทุกวันนี้ ทั้งหมดที่กล่าวมา จึงยืนยันได้ว่าการยึดที่ดิน
เพื่อมาแจกประชาชนเป็นการทำที่ถูกต้องแล้วตามแนวคิดของเมาเซตุง

นี่ก็มาถึงปัญหาว่าการที่เมาเซตุงเมื่อมีอำนาจปกครองแล้ว ปล่อยให้ประชาชนส่วน
ใหญ่ฆ่าฟันเจ้าของที่ดิน และรัฐบาลของเมาเซตุงเองก็ทำการปรึกษาโทษเจ้าของที่ดิน และคนที่
เคยต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นการกระทำที่ชอบธรรมหรือไม่ คำตอบในปัญหานี้ ตอบได้โดย
ว่าไม่ชอบธรรม เรียกได้ว่าเป็นรัฐบาลทรราช เพราะอะไร เพราะว่าใครก็ตาม เมื่อขึ้นมาเป็น
ผู้ปกครองบ้านเมืองแล้วจะต้องดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน ถ้าประชาชนมีเรื่องเดือดร้อน
รัฐบาลจะต้องรีบช่วยเหลือ เมื่อน้ำที่ของผู้ปกครองเป็นเช่นนี้ การที่เมาเซตุงในฐานะผู้ปกครอง
บ้านเมือง แต่หาเรื่องฆ่าประชาชนเพราะเพียงเขามีที่ดินมาก หรือเป็นคนรวยนับเป็นการใช้อำนาจ
ที่ไม่ชอบธรรมอย่างยิ่ง ดูเหมือนว่าพฤติกรรมของเมาเซตุงนั้นมุ่งจะทำการแก้แค้นคนเหล่านี้
มากกว่า ในฐานะที่ว่าคนเหล่านี้ สมัยที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงการปกครองมีความเป็นอยู่อย่างหรูหรา
มือกิลสิทธิ์เหนือคนอื่น ๆ ทำให้คนยากจนมองเห็นแล้วเกิดความริษยา และเกิดความแค้นในใจว่า
ทำไมพวกเขาจึงมีความเป็นอยู่อย่างหรูหราได้ แลผมชอบดูถูกคนยากจนอีกด้วย แล้วทำไมพวก
เราจึงต้องอยู่อย่างเจียมเนื้อเจียมตัวอย่างนี้ คนยากจนเหล่านี้พอได้มีอำนาจก็ระบายความแค้น
ออกมาทันที ด้วยการทำลายล้างคนมีเงิน คนชั้นสูง และเจ้าของที่ดิน

แม้แต่ช่องเตอร์ค์สุดท้าย ซึ่งได้เป็นช่องเตอร์โดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว เมมาเซตุงก็จับมาเข้าค่ายฝึกอบรมให้ทำงานอย่างสามัญชน เช่น ล้างส้วม ชักห้องน้ำ เป็นต้น โดยเมมาเซตุงอ้างว่าเป็นคนสบายมาจนเคยตัว ต้องทำงานหนักเสียบ้าง และดูเหมือนว่าเมมาเซตุงจะแอบคิดในใจว่า "พวกมึงสบายมาเกินไป พวกมึงหัดลำบากเสียบ้าง จะได้รู้จักว่าความทุกข์ยากที่พวกกูเคยลำบากนั้น มันเป็นอย่างไรร สำหรับพวกกูเคยทุกข์ทรมานมามากแล้ว ต่อไปนี้กูขอสบายบ้าง กูจะได้รู้ว่าความสบายมันเป็นอย่างไรร" นี่คือ หลักฐานที่คาดว่าเมมาเซตุงอาจทำการเช่นฆ่าประชาชนชั้นสูงด้วยความแค้นในระบบชนชั้นที่ตนเคยได้รับการดูแลเยี่ยงคหบดีจากคนชั้นสูงเหล่านั้นมาก่อน

บางทีเมมาเซตุง อาจจะอ้างว่าทำไปตามทฤษฎีของมาร์ค เพราะในแนวคิดของมาร์ค นั้น เสนอแนะให้กำจัดชนชั้นอันเนื่องมาจากมาร์คคิดว่าตราบิตที่ยังมีชนชั้นอยู่ ความสงบสุขย่อมจะไม่มี อันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้น แต่ถึงแม้เมมาเซตุงจะปฏิบัติไปตามแนวปรัชญาของมาร์คก็ตาม ก็หาได้ทำให้การกระทำของเขาถูกต้องไม่ เพราะความจริงแนวความคิดเรื่องกำจัดชนชั้นของมาร์ค นั้น เมื่อเรายึดสามัญชนิกและจริยธรรมเป็นหลักแล้ว ก็ถือได้ว่า ทฤษฎีกำจัดชนชั้นของลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นเรื่องไร้คุณธรรม ถึงจะมีใครยอมรับมากมายขนาดไหน นั้นเป็นเพียงการยอมรับเพราะผลประโยชน์เท่านั้น แต่โดยคุณธรรมแล้ว ย่อมไม่มีประตุที่จะยอมรับได้เลยและยิ่งในฐานะผู้ปกครองด้วยแล้ว การเช่นฆ่าประชาชนซึ่งเปรียบเสมือนลูกของตน ย่อมผิดหลักการของผู้ปกครองโดยสิ้นเชิง ดังนั้น จึงขอสรุปว่าการที่เมมาเซตุงทำการปฏิรูปที่ดิน โดยการเช่นฆ่าเจ้าของที่ดิน เป็นเรื่องไม่ชอบธรรมโดยประการทั้งปวง

การกระทำที่ถูกต้องในเรื่องนี้ เมมาเซตุงนำปฏิบัติในลักษณะที่ว่า เมื่อได้อำนาจรัฐแล้ว ก็ทำการปฏิรูปที่ดินโดยยึดที่ดินของคนเหล่านั้นมาแบ่งให้คนยากจนชนิดไม่ต้องมีการซื้อขาย และกำหนดให้ประชาชนแต่ละคนมีที่ดินเท่าที่ควรจะมีเพื่อเลี้ยงครอบครัว ตลอดจนเจ้าของที่ดินเหล่านั้นก็ต้องให้สิทธิเช่ามีที่ดินทำกินเลี้ยงครอบครัวของเขาด้วย ไม่ใช่ยึดที่ดินเขามาทั้งหมดแล้วฆ่าเสียหรือปล่อยให้เป็นคนยากจนเหมือนที่ตัวเคยเป็น ซึ่งเป็นเรื่องผิดจริยธรรม เมื่อได้ปฏิบัติดังกล่าวมา ก็เชื่อแน่ว่า เมืองจีนคงจะแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา ไม่เหมือนทุกวันนี้แม้เมมาเซตุงจะแก้ปัญหาปากท้องประชาชนได้ แต่ก็มีปัญหาอื่นเข้ามาอีก ซึ่งทุกวันนี้ชาวจีนก็เรียกร้องหาอยู่ทุกลมหายใจ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในขณะที่เมเซตุงดำเนินการเพื่อช่วงชิงอำนาจจากรัฐบาล ก็กินตั้งนั้น เมเซตุงได้ประกาศนโยบายกับประชาชนว่า เมื่อได้อำนาจแล้วจะยึดที่ดินของคน มั่งมีมาแจกจ่าย มิเพียงประกาศในเชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ได้ปฏิบัติด้วย กล่าวคือ เมื่อเมเซตุง ยึดได้เมืองไหนก็ยึดที่ดินจากคนมั่งมีมาแจกจ่ายให้แก่คนยากจนทันที คนยากจนในเขตปลดปล่อย เมื่อเห็นผลงานของเมเซตุงเช่นนั้นก็มีใจศรัทธาอย่างล้นเหลือ ชาวคองงามความดีของเมเซตุง ก็กระจายออกไปจากปากสู่ปาก แล้วก็รีบไปหัวแดนจีนว่า เมเซตุงจะทำการยึดที่ดินของเจ้า ของที่ดินมามอบให้กับคนยากจน และมีเพียงให้ที่ดินเท่านั้น ยังมีพูดกันต่อไปอีกว่าคนยากจนจะ ได้มีโอกาสสร้างแกพวกคนมีเงินเล่นเหมือนเมื่อก่อนที่คนมีเงิน เคยถูกและรังแกคนจนมาก่อนนั้น

เมื่อข่าวนี้ออกไป คนจนที่มีก่อนประเทศก็หันมาเข้าร่วมกับเมเซตุงทุกคน ยกเว้น พวกคนมั่งมีและขุนศึกข้างฝ่ายก็กินตั้งเท่านั้นที่ทำการต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ ถามว่าทำไม คนจนเหล่านี้จึงหันมาร่วมมือกับเมเซตุง ตอบได้ว่า เพราะได้ประโยชน์สองประการ คือ ได้ ที่ดินทำกินและได้มีโอกาสทำการแก้แค้น เจ้าของที่ดินที่เคยเอาเปรียบคนยากจนมาก่อน เพราะผลประโยชน์สองประการนี้จึงทำให้คนจนส่วนใหญ่มาร่วมมือกับ เมเซตุง

อย่างไรก็ตาม เมื่อเมเซตุงได้อำนาจเบ็ดเสร็จแล้ว การปฏิรูปที่ดินแต่เดิมที่บอกว่าจะให้คนจน ก็เปลี่ยนไปเป็นระบบนารวม คือ ให้แต่ละคน แต่ละครอบครัว ไปทำการเพาะ ปลูกในที่ดินที่เป็นของรัฐ เมื่อได้ผลผลิตแล้ว ก็ตกเป็นของรัฐ ส่วนคนทำการผลิตก็ได้รับผล- ประโยชน์แบบค่าจ้าง เมื่อเป็นอย่างนี้ ความดีใจที่ได้หวังว่าจะได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ก็พังทลาย แต่ก็ไม่กล้าแสดงออก เพราะแต่ละคนมีความนิยมนานประธานเมเซตุงมาตลอด ถึงจะเสีย ความรู้สึกไปบ้างในเรื่องนี้ก็อดทน และนอกจากนั้น การดำเนินการของท่านประธานเมเซตุง แม้จะ ไม่ให้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่ก็มีที่ทำกินทุกคน เรียกว่าทุกคนไม่อดอยากเหมือนก่อน เพราะความดี ข้อนีจึงทำให้ทุกคนพอทนได้ตลอดมา

แต่ต่อมากการปกครองของประธานเมเซตุงก็เข้มงวดยิ่งขึ้น ไม่มีอิสระเสรีภาพ จะ เดินทางไปไหนก็ต้องขออนุญาต ไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น คนไหนพูดวิจารณ์การ ปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ก็ถูกตำรวจลับจับไปลงโทษ ทุกสิ่งทุกอย่างในประเทศจีนเป็นไป

ตามระเบียบของรัฐบาล แม้แต่การนุ่งห่มก็อนุญาตให้นุ่งห่มอย่างเดียวกัน ไม่มีใครที่จะมีอภิสิทธิ์ที่จะแต่งให้สวยหรู เพื่ออวดคนอื่นว่าฉันเป็นคนมั่งมี ทุกคนเสมอกันในความเป็นอยู่และในปัจจุบันที่ใช้เลี้ยงชีวิต สรุปแล้ว คนจีนทุกคนต้องยอมเสียเสรีภาพทุกอย่างเพื่อแลกกับการมีที่ดินทำกิน โดยที่ที่สุดแม้จะเป็นที่ดินของนารวม คือ ของรัฐก็ยิ่งดีกว่าไม่มีที่ทำการเลย

แต่ต่อมาประชาชนคงจะทนไม่ไหวที่ต้องมีชีวิตอยู่อย่างไรเสรีภาพ มีชีวิตอยู่เหมือนหุ่นยนต์ แม้ต่อมาเมื่อประธานเมาเซตุงตายแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้ผ่อนคลायให้ประชาชนทำการผลิตเป็นของตัวเองได้บ้าง แต่ก็ยังไม่ถูกใจของประชาชน เพราะประชาชนต้องการเสรีภาพไม่ต้องการอยู่อย่างหวาดกลัวและหวาดระแวง ถ้าจะถามทำไมเป็นเช่นนั้น ก็คงต้องตอบว่า เป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ทั่วไป แม้จะมีกินแต่ถ้าไม่มีอิสระเสรีภาพ ก็จะไม่พอใจจะอยู่ในสภาพอย่างนั้น และเมื่อพยายามแก้บอกความไม่พอใจมานานจนทนไม่ไหวแล้วก็ระเบิดขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2532

การระเบิดของประชาชนชาวจีนนั้นสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางยุโรปตะวันออก ซึ่งเคยปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ ประชาชนได้ลุกฮือขึ้น เพื่อบีบบังคับให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย แล้วประเทศเหล่านั้นก็เปลี่ยนจากระบบการปกครองคอมมิวนิสต์ไปเป็นประชาธิปไตย จนหมดแม้ประเทศรัสเซียเอง ก็มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเหมือนประเทศปกครองด้วยระบบประชาธิปไตยทั่วไป ประชาชนจีนเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว จึงพากันชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยขึ้นมาบ้าง โดยหวังว่าผู้มีอำนาจในประเทศของตนจะยอมให้มีการเลือกตั้งเหมือนประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ แต่ที่ไหนได้ รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์กลับเอาลูกปืนให้แทน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความหวังของประชาชนก็พังทลายลงเป็นอันว่าประชาชนชาวจีนต้องมีชีวิตอยู่อย่างถูกกดขี่ทางเสรีภาพกันอีกต่อไป

ดูเหมือนว่าเวรกรรมของชาวจีนจะต้องอยู่ในวงจรอย่างนี้ตลอดเวลา มีความสงบสุขไม่เท่าไรก็มีสงคราม แล้วก็สงบสุขแล้วก็มีความสงบสุข แม้ในยามสงบสุขก็มีความสุขเฉพาะคนมั่งมีเท่านั้น ส่วนคนยากจนซึ่งมีอยู่ก่อนประเทศ ก็ต้องทุกข์ทรมานเหมือนเดิม เมื่อประธานเมาเซตุงอาสาพลิกแผ่นดินให้ทุกคนมีกินเท่ากัน มีชีวิตเหมือนกัน แต่พวกเขาก็ต้องสละเสรีภาพของตนเพื่อแลกกับความมีกินดังกล่าวมาแล้ว

นี่คือแนวทางแก้ปัญหาทางการเมืองและการปกครองของประชาชนจีน สมัยปัจจุบันซึ่ง
มาเช่ตุงได้ยึดแนวความคิดทางปรัชญาของคาลมาร์คมาเป็นแบบฉบับในการแก้ปัญหาแนวทางแก้
ปัญหานั้น บางแนวทางก็แก้ปัญหาก็ประชาชนได้ แต่บางแนวก็แก้ไม่ได้แถมกลับสร้างปัญหาอื่นให้
ประชาชนกลับต้องหาทางแก้กันต่อไปอีกไม่รู้จักจบจักสิ้น

2.3 ธรรมะกับการแก้ปัญหการเมืองการปกครองของจีนยุคโบราณ

แผ่นดินจีน เป็นจุดหนึ่งที่ทำความสงบสุขได้ยากตามที่กล่าวมาแล้ว มีแต่การรบราฆ่าฟัน
กันอยู่ตลอดเวลา สมัยโบราณที่จีนปกครองกันเป็นแคว้นเล็กแคว้นน้อย ประชาชนก็เดือดร้อนเพราะ
เจ้าครองแคว้นแต่ละแคว้นทะเลาะกัน แย่งดินแดนกัน แคว้นใหญ่ข่มเหงแคว้นเล็ก เหตุการณ์
เป็นอย่างนี้หลายร้อยปี ต่อมาเมื่อจีนขึ้นฮ่องเต้แห่งแคว้นฉี ได้มองเห็นว่า การที่มีรัฐต่างๆปกครอง
โดยไม่ขึ้นต่อกันย่อมจะเป็นสาเหตุให้วิวาทกันและทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนตลอดเวลา
การที่จะให้บ้านเมืองสงบสุขได้ ก็ต้องรวบรวมแคว้นต่างๆ มาอยู่ในอำนาจแห่งเดียวกัน แล้ว
จีนขึ้นฮ่องเต้ก็ดำเนินการรวบรวมแคว้นต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จ แต่กว่าจะสำเร็จได้ต้องใช้เวลา
และความเดือดร้อนของประชาชนเป็นล้าน ๆ คน

เมื่อประเทศจีนทั้งประเทศเป็นเอกภาพภายใต้การนำของจีนขึ้นฮ่องเต้แล้ว แทนที่จะ
สงบสุข เหมือนที่จีนขึ้นฮ่องเต้หวัง ความทุกข์เดือดร้อนของประชาชนก็ยังมีเหมือนเดิม แม้จะไม่ใช้
เดือดร้อนเพราะสงคราม แต่ก็เดือดร้อนเพราะถูกเกณฑ์แรงงานไปสร้างกำแพงเมืองจีน ความ
ประสงค์ของจีนขึ้นฮ่องเต้คราวนี้ สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ประชาชนทั้งแผ่นดิน แม้จนกระทั่ง
ทุกวันนี้ แม้แผ่นดินจีนจะสร้างเอกภาพของประเทศได้อีกภายใต้การปกครองของลัทธิคอมมิวนิสต์
แต่ดูเหมือนประชาชนจะมีความรู้สึกที่ถูกกักกันเสรีภาพ ต้องมีชีวิตอยู่อย่างหวาดกลัว เราจะ
เห็นเรื่องนี้ได้ตอนที่นักศึกษาและประชาชนรวมตัวกันเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตย
เมื่อไม่นานมานี้ จนรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีน ต้องกำราบด้วยการยิงปืนเข้าใส่ประชาชนที่มาเรียกร้อง
เสรีภาพตายเป็นใบไม้ร่วง

เมื่อสรุปแล้วจะเห็นว่า ชนชาวจีนนั้นต้องทุกข์ทรมานอยู่เป็นประจำเพราะเหตุผลสอง

ประการ คือ ผู้มีอำนาจแย่งอำนาจกัน และ ทรราชปกครองด้วยการกดขี่ข่มเหง ความทุกข์ทรมาน
อย่างนี้มีอยู่เป็นประจำ จนบีบบังคับให้มักคิดต่าง ๆ ของจีนพยายามสร้างคุณธรรมขึ้นมาให้ผู้ปกครอง
บ้านเมืองปฏิบัติ ทั้งนี้ ด้วยหวังว่าเมื่อผู้ปกครองบ้านเมืองมีคุณธรรมแล้ว ประชาชนจะได้ไม่พบ
กับความเดือดร้อนที่เกิดจากการแย่งอำนาจกัน และจากทรราชปกครองบ้านเมือง

ความเด่นชัดของปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนทั้งสอง เรื่องนั้น ชาวจีน
ค้นหาทางแก้ยู่ตลอดเวลา และทางแก้ปัญหาดังกล่าวของนักปรัชญาการปกครองของจีน ก็คือ
คุณธรรม แต่คุณธรรมสำหรับนักปกครองที่ชาวจีนคิดขึ้นนั้น มิได้เป็นระบบเหมือนที่พระพุทธเจ้าทรง
บัญญัติ ความต่างกันของหลักธรรมสำหรับนักปกครองที่พระพุทธเจ้าบัญญัติกับหลักธรรมสำหรับนัก
ปกครองที่ชาวจีนคิดขึ้นนั้นก็คือ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติหลักธรรมสำหรับนักปกครองคราวเดียวครบ
ชุด แต่นักปราชญ์ของจีน คิดหลักธรรมสำหรับนักปกครองตามประสบการณ์ที่ได้ และค่อยเป็นค่อยไป

ในเอกสารโบราณที่พอเชื่อถือได้ของชาวจีน ได้ระบุคุณธรรมของนักปกครองไว้ 3
ประการคือ ความเฉลียวฉลาด ความถ่อมตน และความซื่อสัตย์¹ และคุณธรรมของนักปกครอง
ทั้งสามนี้ นักปรัชญาการปกครองของจีนมิได้คิดขึ้นมาเอง แต่ได้เห็นตัวอย่างฮ่องเต้ที่ทรงมีลักษณะ
อย่างนั้นแล้วทรงปกครองบ้านเมืองได้อย่างสงบสุข นักปราชญ์ในยุคนั้นจึงเชื่อว่าคุณธรรม 3 ประการ
คือ ความเฉลียวฉลาด ความซื่อสัตย์ และการถ่อมตนนั้น จะต้องเป็นหลักธรรมของนักปกครอง
ที่ดีแน่ ๆ

ก็ฮ่องเต้เองที่เป็นตัวอย่างให้นักปราชญ์ได้เห็นคุณธรรมของการปกครองนั้น นอกจาก
จะทรงมีคุณธรรมทั้งสามดังกล่าวมาแล้ว ยังมีความพิเศษที่นำหิ้งอีกประการหนึ่ง คือ การคัดเลือก
ผู้ที่จะมาปกครองบ้านเมือง เพราะพระองค์มิได้เลือกราชโอรสของพระองค์ให้ครองราชย์ แต่
กลับทรงเลือกคนที่ไม่ค่อยจะมีชาติตระกูล แต่เป็นคนมีความดีจนปรากฏแก่สายตาของคนทั่วไป มา
เป็นผู้ปกครองบ้านเมืองแทนพระองค์ ลักษณะของพฤติกรรมแบบนี้ คงจะจัดเป็นคุณธรรมข้อความ

---

¹จางนัง ทงประเสริฐ. บ่อเกิดลัทธิประเพณีจีน. (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2510),
หน้า 19, 20.

ชื่อเสียงเพราะว่าทรงชื่อเสียงต่อประชาชน ในประเด็นที่ว่าถ้าจะให้ราชโอรสของพระองค์ครองราชย์แล้วประชาชนคงจะเดือดร้อนเป็นแน่ เพราะทรงเห็นว่าราชโอรสของพระองค์มีนิสัยโหดเหี้ยมทารุณโหดร้ายไม่สมควรที่จะมาปกครองประชาชน ในทางตรงกันข้าม ถ้าพระองค์ไม่เชื่อต่อประชาชนแล้วพระองค์ก็ต้องยกราชสมบัติให้ราชโอรสของพระองค์ตามประสาชาวโลกที่ต้องเห็นแก่คนในครอบครัวของตน และผลจากการที่พระองค์ปฏิบัติการเลือกผู้ปกครองดังกล่าวมานั้น จึงได้กลายเป็นประเพณีการเลือกผู้ปกครองโดยไม่ยกราชโอรสขึ้นครองราชย์ เป็นประเพณีในสมัยต่อมา

เพื่อเป็นการยกย่องฮ่องเต้ผู้มีความเชื่อต่อประชาชน โดยมีให้เห็นแก่พระราชโอรสของพระองค์ จึงขอนำประวัติของพระองค์มาเล่าพอสังเขปดังต่อไปนี้

ก่อนพุทธศักราช 1712 ปี พระเจ้าเต้เหงยิว ปกครองบ้านเมือง มีราชธานีอยู่ ณ เมืองเพ่งเอียง พระองค์มีพระราชโอรสทั้งหมด 10 พระองค์ พระราชธิดา 2 องค์ ถัดต่อมาได้เกิดอุทกภัยฝนตกหนักน้ำท่วมบ้านเมือง ingtonน้ำทะเลก็หนุนไรรุนาเสียหายประชาชนได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก

ฝ่ายพระเจ้าเต้เหงยิว เมื่อได้เห็นความเดือดร้อนของประชาชน ก็เกิดความสงสาร จึงทรงปรารภกับอำมาตย์ผู้ใหญ่ว่า ชะรอยบุญเรามีของเรามีน้อย ไม่พอแก่การปกป้องประชาชนที่พึ่งบารมีให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ ลูกของเราแต่ละคนก็เบาความคิด มีนิสัยมั่วหลุมมากไปด้วยโทษ ถ้าให้ปกครองบ้านเมือง โฉนเลยจะทำให้บ้านเมืองรุ่มเย็นเป็นสุขได้ น่าจะทำให้พลเมืองเดือดร้อนเสียมากกว่า ถ้ากระไรจำเป็นต้องแสวงหาคณที่มีปัญญา มีความสามารถมาปกครองบ้านเมืองต่อไป เมื่อตรัสดังนี้แล้ว จึงทรงมีพระราชโองการให้อำมาตย์ผู้ใหญ่แสวงหาคณที่มีความสามารถพอที่จะเป็นที่พึ่งของอาณาประชาราษฎร์ได้มาปกครองบ้านเมือง

ฝ่ายจึงตั้งอำมาตย์ผู้ใหญ่ ได้ทราบเรื่องราวของมาณพคนหนึ่งนามว่าไต้สู่น เป็นลูกของกู่เช่า มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ยิ่งนัก ต่อมาเมื่อแม่ตายบิดาได้หญิงอื่นมาเป็นภรรยา แม่แม่เลี้ยง

---

¹ปรีดา ศรีชลาลัย. ยี่สิบสี่เท่า. (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เป็นอนุสรณ์งานศพ ร้อยตรีหลอม ศรียานนท์, 2513), หน้า 1 - 17.

ของไต้สุ่นจะมีความจงเกลียดจงชังไต้สุ่น แต่ไต้สุ่นก็มีไต้ถื่อสา ยังมีความเคารพพ่อแม่เหมือนเดิม
ข้ายังเป็นคนว่านอนสอนง่าย พ่อแม่ใช้ให้ทำอะไรก็ไปทำมิได้มีการเกียจจนแต่ประการใด

ต่อมาเมื่อคราวน้ำท่วมใหญ่ กู๋เช่าใช้ให้ไต้สุ่นไปทำนาที่เชิงเขาและชัว เพราะไม่มี
ที่จะทำกินแล้ว ไต้สุ่นก็ไปทำนาตามคำสั่งของบิดา ไต้สุ่นนอกจากจะเป็นคนกตัญญูและว่านอนสอน
ง่ายแล้ว ยังเป็นคนมีความคิด มีความสามารถจะเห็นได้ในเรื่องไต้สุ่นไปทำนา เขาได้นำข้าง
มาเลี้ยงเพื่อช่วยในการไถนา และเลี้ยงนกเขี้ยวไว้ช่วยในการหว่านพืช คนทั้งหลายได้เห็น
เหตุการณ์ระหลาดเช่นนั้น ก็เกิดความนิยมนับถือไต้สุ่น แล้วก็พากันมาอยู่ที่เขาและชัว เพื่อทำนา
กับไต้สุ่น ไต้สุ่นก็แบ่งที่ให้หักกลางถางพง แล้วทำไร่ไถนา ข้าวกล้าก็อุดมสมบูรณ์ ไต้สุ่นก็นำข้าว
ไปให้บิดามารดาอยู่เป็นประจำ เมื่อว่างจากทำไร่ไถนา ก็พากันไปจับปลาที่บึงลุยแจ็กและบึง
ถ้วยชามริมฝั่งแม่น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ก็เพิ่มขึ้น คนจำนวนมากก็อพยพมาอยู่กับไต้สุ่นไม่ขาดสาย
ไต้สุ่นก็จัดแจงที่ทำนาให้และช่วยกันสร้างที่พักให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน เป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะ
เหตุที่ไต้สุ่นเป็นคนอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ยอมรับฟังคำชี้แจงของผู้มีความรู้ ทั้งเป็นคนมีความกตัญญู
จึงแนะนำคนทั้งหลายให้มีความกตัญญู หมั่นปรนนิบัติพ่อแม่ของตน ๆ มีความเยื่อใยรักใคร่ญาติ
พี่น้อง รักมิตรสหาย เมตตาปรานีต่อคนทั่วไปทั้งชายและหญิง คนทั้งหลายก็เชื่อฟังไต้สุ่นเป็นอันดี
ความสงบร่มเย็นก็เกิดขึ้นในชุมชนเขาและชัว กิตติศัพท์ของไต้สุ่นก็ระบือไปแดนไกล คนทั้งหลาย
เป็นจำนวนมาก เมื่อได้ยินกิตติศัพท์ก็พากันอพยพมาอยู่ที่เขาและชัวเป็นทวีคูณ จนเป็นหมู่บ้านใหญ่
อุ้นหนาผาดังไปด้วยหมู่คน หมู่คนในชุมชนเขาและชัวจึงพร้อมใจกันยกย่องไต้สุ่นให้เป็นหัวหน้าดูแล
แขวงนั้นสืบมา

จึงตั้งได้กราบทูลเรื่องราวของไต้สุ่นให้พระเจ้าเต้เหิงยวทรงทราบ ทรงพิจารณาเห็น
ว่าคนผู้นี้จะสามารถครองแผ่นดินได้ จึงพระราชทานพระราชธิดาของพระองค์ทั้งสองให้ไปเป็น
ภรรยาของไต้สุ่นเพื่อจะได้ทดสอบความสามารถของไต้สุ่น ข้างฝ่ายไต้สุ่นก็จำใจรับพระราชธิดา
ทั้งสองไว้เพราะเกรงพระราชอาญา เมื่อได้พระราชธิดามาเป็นภรรยาแล้วไต้สุ่นก็แนะนำให้
ภรรยาทั้งสองช่วยกันปรนนิบัติพ่อแม่ของไต้สุ่นเหมือนสะใภ้ทั่วไป พระราชธิดาทั้งสองก็ปฏิบัติตาม
ถ้อยคำของสามี ปฏิบัติงานทุกอย่างในบ้านด้วยความเต็มใจ และงานก็เรียบร้อยตลอดมา

ความได้ทราบไปถึงพระเจ้าเต้เหิงยิวว่า ไต๋สุ่นเป็นคนดีจริง ๆ จัดการงานได้เรียบร้อย ทั้งภรรยา ซึ่งเป็นพระราชธิดาก็ยอมอยู่ในโอวาท ทรงดีพระทัยนักจึงโปรดให้นำพระราชโอรส เก้าองค์ที่ประสูติจากพระสนมไปมอบให้อยู่ในปกครองของไต๋สุ่นเพื่อให้ไต๋สุ่นฝึกหัด ไต๋สุ่นก็รับ พระราชโอรสทั้งเก้าองค์นั้นด้วยความเคารพ แล้วก็ใช้ให้พระราชโอรสทั้งเก้าองค์นั้นทำงานทั่วไปทั้งหนักและเบา และอบรมให้รู้จักขนบธรรมเนียมอันดีงาม พระราชโอรสทั้งเก้าองค์ก็เชื่อฟัง ถ้อยคำของไต๋สุ่นอย่างดีตลอดมา

ครั้นพระเจ้าเต้เหิงยิวทรงทราบว่า ไต๋สุ่นปกครองพระราชธิดาและพระราชโอรสทั้ง สิบเอ็ดพระองค์ให้อยู่เย็นเป็นสุข ทุกคนเชื่อฟังคำของไต๋สุ่นเป็นอย่างดีก็ทรงแนพระทัยว่า ไต๋สุ่น จะปกครองบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ดังพระทัยประสงค์ จึงรับสั่งให้สร้างเมืองขึ้นที่ริมแม่น้ำ อุษยชัยชื่อว่า เมืองอิหวงอ แล้วโปรดให้ไต๋สุ่น ซึ่งเป็นพระราชบุตรชายไปครองเมืองนั้น

เมื่อไต๋สุ่นได้เป็นเจ้าเมืองแล้ว ก็รับพ่อแม่และน้อง ๆ ซึ่งเกิดกับแม่เลี้ยงมาอยู่พร้อม หน้ากัน แม้จะมีตำแหน่งเป็นเจ้าเมือง แต่ไต๋สุ่นหาได้ฟังเพื่อไปตามฐานะตำแหน่งไม่ คงเอาใจใส่ ประณิบัติบิดามารดาเหมือนเดิม ทั้งมีความเคารพนับถือถ้อยคำของบิดามารดามีได้เสมอมา แต่ แม่ไต๋สุ่นจะมีความเคารพยำเกรงบิดาและมารดาเลี้ยงก็จริง แต่บิดาและมารดาเลี้ยงพร้อมน้อง ต่างมารดาก็ยังมีความคิดริษยา พยายามจะฆ่าไต๋สุ่นให้ตาย เพื่อตนเองจะได้ครองเมือง แต่ ไต๋สุ่นก็พยายามเอาความดีเข้ามาแก้ไขสถานการณ์ จนมารดาเลี้ยงหมดความริษยา ฝ่ายพ่อก็ หมดความงมงายเพราะการยุของภรรยา สำหรับน้องต่างมารดาก็ให้ความเคารพนับถือ

พระเจ้าเต้เหิงยิว ตั้งแต่มอบเมืองให้ปกครองแล้ว ก็คอยฟังข่าวอยู่ต่อมาได้ทราบว่า ไต๋สุ่นเอาความกตัญญูทศเวทที่ปลดปล่อยความริษยาของมารดาเลี้ยงและความงมงายของบิดา จน นิสัยของบิดามารดาเลี้ยงและน้องต่างมารดา มีความสมัครสมานรักใคร่กัน จึงทรงรับสั่งให้ อำมาตย์ผู้ใหญ่ไปตามตัวไต๋สุ่นมาเฝ้า เพื่อจะแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ไต๋สุ่นใน ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินได้นำความร่มเย็นเป็นสุขมาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง และต่อมา เมื่อพระเจ้าเต้เหิงยิวสวรรคตแล้ว ไต๋สุ่นได้รับการสถาปนาเป็นฮ่องเต้ปกครองบ้านเมืองแทน พระเจ้าเต้เหิงยิวสืบต่อมา

นี่คือตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า พระเจ้าแผ่นดินที่ทรงห่วงใยประชาชนนั้น มิได้ทรงเห็นแก่พระญาติวงศ์ของพระองค์ กลับมอบราชสมบัติให้แก่ผู้ที่พระองค์พิจารณาแล้วเห็นว่า จะนำความสุขร่มเย็นมาให้กับประชาชนได้มากกว่า การที่ให้พระราชโอรสปกครอง

ขงจื้อประทับใจในคุณธรรมของพระเจ้าเต้เหิงยว และได้ส่นเป็นอย่างมาก เมื่อท่านจะพูดถึงนักปกครอง ท่านจะยกเอาคุณธรรมของบุคคลทั้งสองนั้นมาเป็นตัวอย่าง แล้วท่านก็ถือเอาว่า ความเฉลียวฉลาด ความถ่อมตน และความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำตัวของพระเจ้าเต้เหิงยว และพระเจ้าไต้ส่นนั้นเป็นคุณธรรมของนักปกครอง เพราะอะไรขงจื้อจึงไปยึดเอาคุณธรรมของกษัตริย์ทั้งสองนั้นมาตั้งเป็นคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง ตอบว่า เพราะกษัตริย์ทั้งสองซึ่งมีคุณธรรมดังกล่าวมาแล้วนั้น ปกครองบ้านเมืองได้สงบสุข ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากสงคราม ดังนั้น จึงเท่ากับขงจื้อค้นพบว่า คุณธรรมความเฉลียวฉลาด ความถ่อมตน และความซื่อสัตย์ ของกษัตริย์ทั้งสองนั้นแหละ คือ คุณธรรมของนักปกครอง นี่คือการแสวงหาคุณธรรมสำหรับนักปกครองของนักปราชญ์จีน ที่ว่าค่อยเป็นค่อยไป

บางครั้งเราจะพบนักปราชญ์ของจีน เช่น ขงจื้อ เป็นต้น ได้วางหลักธรรมของนักปกครองไว้อย่างกว้างๆ ไม่เจาะลึกลงไปในแนวปฏิบัติ การวางหลักการไว้อย่างนี้ย่อมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เพราะไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร หรือจะปฏิบัติอย่างไร เหมือนกับคำพูดของคนทั่วไปที่ว่า เมื่อป่วยแล้วก็ต้องกินยา เมื่อถามเจาะลึกลงไปว่า คนปวดท้องต้องกินยาอะไร คนที่พูดว่าป่วยแล้วก็ต้องกินยา ก็ตอบไม่ได้ว่า ปวดท้องต้องกินยาอะไร หลักธรรมของขงจื้อในลักษณะดังกล่าวมานี้มีอยู่หลายประโยค เช่น ที่ขงจื้อกล่าวไว้ว่า "ถ้าหากผู้ปกครองเองเป็นผู้ตั้งอยู่ในธรรม คนทั้งหมดก็จะตั้งอยู่ในธรรมโดยมิต้องบังคับเลย แต่ถ้าผู้ปกครองไม่ตั้งอยู่ในธรรมแล้ว แม้จะออกคำสั่งเท่าไร ประชาชนทั้งหลายก็คงจะไม่เชื่อฟัง"¹

ที่ว่าหลักการนี้กว้างเกินไป ยากที่จะปฏิบัติก็เพราะว่า ธรรมนั้นกว้างขวางไม่ทราบว่าจะต้องปฏิบัติธรรมด้านไหน เมื่อไม่ทราบว่าปฏิบัติธรรมด้านไหน จึงเป็นการยากของนักปกครองซึ่งไม่มีความชำนาญในเรื่องการปฏิบัติธรรม และแถมไม่รู้ด้วยว่าธรรมของนักปกครองมี

---

¹จางง์ ทงประเสริฐ. บ่อเกิดลัทธิประเพณีจีน. (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2510), หน้า 68.

อะไรบ้าง การที่ผู้พูดออกมาอย่างนี้ก็เพราะยึดคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นหลัก กล่าวคือ ในพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติหลักธรรมสำหรับนักปกครองไว้แบบเจาะลึก สามารถนำไปปฏิบัติได้เลย เป็นต้นว่า ผู้ปกครองจะต้องให้ทาน จะต้องมียศให้ การบัญญัติไว้ชัดเจนอย่างนี้ทำให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เมื่อนักปกครองต้องการประพฤติธรรม ก็ให้ทาน และรักษายศให้ เป็นต้น ก็จะได้ชื่อว่าผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม ซึ่งในเรื่องนี้จะได้อธิบายอย่างละเอียดในบทหน้าที่ว่าด้วยปัญหาการเมืองและการปกครองของไทย

แต่ใช้ว่าคำสอนของขงจื้อจะมีลักษณะดังกล่าวมานั้นทั้งหมด คำสอนเกี่ยวกับการปกครองของขงจื้อ บางอย่างก็ระบุในเรื่องการปฏิบัติไว้เหมือนกัน เช่น คำกล่าวของขงจื้อที่ว่า "จงใช้กฎหมายนำประชาชน และทำให้กฎหมายเป็นที่เกรงขามแก่ประชาชนโดยอาศัยการลงโทษเถิด แล้วประชาชนจะเกรงกลัวคุณะตัวเอง แต่ถ้าประชาชนยังไม่มีความรู้สึกละอายใจ จงใช้คุณความดีนำประชาชน และจงอาศัยกฎแห่งความประพฤติที่ตึงามควบคุมประชาชนเถิด แล้วประชาชนจะมีความรู้สึกละอายใจ และยิ่งไปกว่านั้นก็คือจะกลายเป็นคนดีต่อไป"¹

ข้อความที่ระบุถึงแนวทางปฏิบัติได้ของนักปกครอง ในคำกล่าวของขงจื้อ ที่กล่าวมาแล้วข้างบนนั้น "อยู่ตรงข้อความที่ว่า ทำกฎหมายให้เป็นที่เกรงขามของประชาชน โดยการลงโทษตามกฎหมาย" นักปกครองบางคนอาจจะยังไม่ทราบก็ได้ว่า การที่จะทำให้บ้านเมืองสงบนั้นจะต้องให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และการที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายนั้นชนชั้นแรกประชาชนต้องเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายก่อน ก็เมื่อผู้ปกครองบางคนไม่รู้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว ก็มักจะไม่ทำกฎหมายให้เป็นกฎหมาย กล่าวคือ ถ้าเป็นประชาชนธรรมดาทำผิดกฎหมายก็พยายามนำตัวมาลงโทษ แต่ถ้าเป็นพวกพ้องหรือคนมีอำนาจก็มักจะไม่นำตัวมาลงโทษ ลักษณะดังกล่าวนี้มีอยู่ทั่วไปในสังคมของชาวจีนในสมัยอดีต และแม้ในประเทศอื่นก็มีเหมือนกัน ไม่เฉพาะจีนเท่านั้น

แต่ข้อมูลดังกล่าวมานี้ ขงจื้อทราบและสังคมจีนต่อมาก็ทราบ จึงพยายามเน้นเรื่องความยุติธรรม ทำกฎหมายให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ เราจะเห็นหลักฐานเรื่องนี้ได้ในเรื่องการสร้าง

---

¹ เรื่องเดิม, หน้า 69.

วรรณกรรมเรื่อง เปาบุ้นจิ้น ในเรื่องเปาบุ้นจิ้น มีทางพิจารณาได้สองแนวทาง คือ ถ้าเป็นเรื่องจริงก็แสดงว่าฮ่องเต้ในราชวงศ์โจว ต้องการจะมีผู้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยไม่เห็นแก่หน้าใคร จึงบวงสรวงฟ้าดินเพื่อขอให้ส่งผู้ทรงความยุติธรรมมาเกิด ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนยำเกรงกฎหมาย ที่กล่าวมานี้ เป็นการกล่าวตามประวัติที่ว่าไว้ในเรื่องเปาบุ้นจิ้นนั่นเอง

ทางพิจารณาอีกแนวทางหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องไม่จริง คือ เป็นเพียงเรื่องที่คนคิดเขียนขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของคนทั่วไปที่อยากเห็นคนชั่วถูกลงโทษ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเรื่องไม่จริงก็แสดงให้เห็นว่า ผลงานเรื่องนี้เกิดขึ้นเพราะความพยายามที่จะทำกฎหมายให้เป็นกฎหมายนั่นเอง

การทำกฎหมายให้เป็นที่เกรงขามของมหาชนตามคำสอนของขงจื้อ ตรงกับทศพิธราชธรรมข้อที่ 6 คือ การมีตบะ การมีตบะในทศพิธราชธรรมนี้ ท่านหมายถึงพระมหากษัตริย์ทำตัวพระองค์เองให้เป็นที่เกรงขามของคนชั่วที่จะทำผิดกฎหมาย ซึ่งจะได้กล่าวอย่างละเอียดในบทที่ว่าด้วยปัญหาการเมืองการปกครองของอินเดีย

บางคนแปลคำว่า ตบะ ในทศพิธราชธรรมนี้ว่า ความเพียร การแปลอย่างนี้ดูท่าจะผิดเพราะความจริง ตบะ แปลว่า ความเร่าร้อน ซึ่งท่านหมายถึงเอาการทำกิเลสให้เร่าร้อน แต่เมื่อมาใช้เป็นคุณธรรมของพระราชา ผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องแปลว่า ตบะ คือ คุณธรรมทำคนชั่วให้เร่าร้อน โดยความหมายที่เข้าใจง่าย ก็คือ พระเดชานุภาพนั่นเอง

ที่ได้กล่าวถึงทศพิธราชธรรมขึ้นมากก็เพื่อยกมาเปรียบเทียบว่า ชาวจีนได้สร้างคุณธรรมของนักปกครองบ้านเมืองไว้ เหมือนกับพระพุทธเจ้าเหมือนกัน คือ สร้างคุณธรรมข้อนี้ ตรงกับทศพิธราชธรรมของพระพุทธเจ้าข้อนี้เป็นต้น

ถ้าได้อ่านประวัติศาสตร์ของจีน เราจะพบว่า สังคมจีนเต็มไปด้วยความรุนแรง เช่น เมื่อจะแก้แค้น ก็แก้แค้นอย่างโหดเหี้ยม โดยไม่มีความปรานีต่อกันเลย ทั้งนี้ ดูเหมือนชาวจีนจะมีสำนึกตรงกันว่า การแก้แค้นเป็นเรื่องชอบธรรม แม้ชาวจีนสมัยก่อนจะเป็นชาวพุทธ แต่คำสอนเรื่องการไม่จองเวร ดูเหมือนจะละลายกันหมด ดังเราจะเห็นคำเป็นสุภาษิต สะท้อนความสำนึกของสังคมจีนได้ ในคำว่า "บุญคุณต้องทดแทน ความแค้นต้องชำระ"

เพราะมีสำนักดังกล่าว สังคมจึงเกิดความสงบยาก เพื่อเป็นการแก้แค้น บางที่แม่ทัพก็ฆ่าประชาชนเสียทั้งเมือง หรือบางทีมีความคับแค้นมาก ๆ ทำอะไรไม่ได้ก็เอาศีรษะชนเสาศายเสีย หรือบางทีก็ก่อกบฏขึ้นตาย ซึ่งดูเป็นเรื่องน่าหวาดเสียวยิ่งนัก เพราะความรุนแรงดังกล่าวมานี้แหละจึงทำให้สังคมของคนจีนเต็มไปด้วยการรบราฆ่าฟันกัน ทั้งเลือดทั้งน้ำตานองแผ่นดิน เมื่อเป็นอย่างนี้ ความผาสุกของปวงชนจะมีได้อย่างไร ชงจื้อคงมองเห็นความเดือดร้อนของชาวจีนเป็นอย่างนี้จึงได้กล่าวว่า "การปกครองที่ดี ผู้อยู่ไกลต้องมีความสุข และผู้อยู่ใกล้ก็รู้สึกสนอกสนใจ"

จริงอยู่จุดหมายของการปกครอง ก็คือ ทำให้ประชาชนมีความสุข แต่การปกครองที่จะทำให้ประชาชนมีความสุขนั้น จะต้องประกอบด้วยคุณธรรมหลายข้อ แต่เมื่อจะเปรียบคุณธรรมของชงจื้อซ้อนเข้าตรงกับคุณธรรมในราชธรรมข้อไหน ก็คงจะเปรียบได้กับข้อว่าวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน เมื่อไม่เบียดเบียนก็มีความสุข สมความมุ่งหมายของการปกครอง

จริงอยู่การปกครองที่ดีนั้น ก็คือ การปกครองที่ทำให้ประชาชนมีความสุข แต่การที่ผู้ปกครองจะดำเนินการให้ถึงจุดนั้น มิใช่ทำได้ง่าย ๆ ต้องมีวิธีการเพื่อดำเนินการปกครองให้ถึงจุดนั้น ก็วิธีการที่จะดำเนินการให้ถึงจุดดังกล่าวนั้น ชงจื้อแนะนำว่า จะต้องมียุทธศาสตร์การปกครอง 3 ประการคือ อาหารต้องเพียงพอ กองทัพต้องแข็งแกร่ง และประชาชนมีความไว้วางใจ

สูตรทั้งสามประการของชงจื้อนี้ ดูเหมือนจะเป็นสูตรที่ได้จากประสบการณ์ขณะเมื่อเกิดสงคราม กล่าวคือ เมื่อเกิดสงครามแล้ว ปัญหาแรกที่ต้องคิดก็คือ เสบียงอาหาร ซึ่งทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายตั้งรับ จะต้องเตรียมไว้เป็นอันดับแรก ถ้าขาดอาหารเสียแล้วก็หมดกำลังใจ คือ ถ้าเป็นฝ่ายรุกแล้ว เมื่อหมดอาหารก็ต้องถอยกลับ ตีเมืองเขาไม่สำเร็จ แต่ถ้าเป็นฝ่ายตั้งรับ เมื่อขาดอาหารก็ต้องแพ้ ในขณะที่เดียวกัน เมื่อมีอาหารพร้อมแล้ว ถ้ากองทัพมีไม่พอ หรือไม่เข้มแข็งก็ต้องแพ้เหมือนกัน ดังนั้น ผู้ปกครองบ้านเมืองเมื่อหวังจะปกครองบ้านเมืองนาน ๆ ก็ต้องเตรียมอาหารและกองทัพให้เพียงพอ ส่วนความไว้วางใจของประชาชนนั้น มีความจำเป็นทั้งยามสงบและยามสงคราม เพราะไม่ว่าเวลาไหน ถ้าประชาชนไม่ไว้วางใจผู้ปกครองเสียแล้ว ผู้ปกครองก็จะอยู่ไม่ได้เพราะประชาชนจะไม่ให้ความร่วมมือ

สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับ เรื่องที่ประชาชนไม่ไว้วางใจผู้ปกครองนั้น น่าจะมาจากการที่

ผู้ปกครองหรือฮ่องเต้ ไม่สนใจประชาชนก่อน ลักษณะที่ผู้ปกครองไม่สนใจประชาชนมีหลายรูปแบบ แต่เมื่อสรุปแล้วจะมีลักษณะอยู่อย่างเดียวกันคือ ไม่ดูแลสุขทุกข์ของราษฎร หน้าที่ที่ผู้ปกครองต้องทำเพื่อความทุกข์ของประชาชน ก็ไม่ทำงบประมาณที่ถูกต้องจ่าย เพื่อความสงบสุขของประชาชน ก็ไม่ยอมจ่าย กลับนำไปบำเรอตัวเองเสีย เมื่อผู้ปกครองเป็นอย่างนี้ ประชาชนก็หมดศรัทธา เมื่อประชาชนหมดศรัทธา ก็ไม่สนใจผู้ปกครอง เมื่อไม่สนใจกันแล้ว ก็ต่างคนต่างอยู่ เมื่อประชาชนไม่สนใจผู้ปกครองขึ้นมา นั้นหมายถึงว่าจุดสิ้นสุดของผู้ปกครอง เราจะเห็นได้ในเรื่องความล่มจมของราชวงศ์ซิง ราชวงศ์สุดท้ายของจีน ซึ่งก็ถึงความล่มจมเพราะประชาชนไม่ศรัทธา เมื่อไม่ศรัทธาแล้วอยู่เฉยๆ ก็ยังดี แต่สังคมจีนไม่เป็นเช่นนั้น ศรัทธาไม่มีต่างหาก ยิ่งแถมจะยกกองทัพมาจับฮ่องเต้ฆ่าเสีย ถ้าไม่ลาออกจากราชบัลลังก์ ผลสุดท้ายฮ่องเต้ต้องค้ำค้ำของจีนจำเป็นต้องลาออกจากราชบัลลังก์ให้ประชาชนเขาปกครองกันเอง นี่คือ ความสำคัญและความจำเป็นของความไว้วางใจของประชาชน ที่มีต่อผู้ปกครองบ้านเมือง ตามที่ขงจื้อกล่าวไว้

มีคนถามขงจื้อว่า ความจำเป็นทั้งสามอย่างนั้น อะไรมีความจำเป็นจริง ๆ ที่หึงไม่ได้ ขงจื้อตอบว่า ความเชื่อถือ เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้ปกครอง เมื่อเรามองดูความเป็นไปของแต่ละประเทศ เราจะพบความจริงในข้อนี้ไม่เฉพาะประเทศจีนเท่านั้น ที่เมื่อประชาชนไม่ไว้วางใจแล้วราชวงศ์นั้นก็ล่ม ทุกประเทศที่ราชวงศ์ต้องล่มสลายไปเป็นเพราะประชาชนไม่ศรัทธาทั้งสิ้น เช่น ราชวงศ์โรมานอฟของรัสเซีย ไกอเซอร์แห่งเยอรมัน และพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 แห่งฝรั่งเศส เป็นต้น พระมหากษัตริย์เหล่านั้นล้วนแต่ล่มสลายไปเพราะประชาชนไม่ศรัทธา หึงนั้น นี้คือความจริงตามที่ขงจื้อกล่าวไว้ คุณธรรมข้อหนึ่งของขงจื้อคงจะเทียบได้กับคุณธรรมที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้สำหรับผู้ปกครองในหมวดราชสังคหวัตถุข้อที่ว่า ประพฤติพระองค์ให้เป็นเสมือนบ่วงคล้องใจประชาชน ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ว่าด้วยราชสังเคราะห์

ในสังคมจีน สมัยขงจื้อ คงจะปรากฏถึงความไม่ปฏิบัติต่อหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมกันอย่างแพร่หลาย การไม่ปฏิบัติในหน้าที่ของคนในยุคนั้น ก็คงไม่ต่างไปจากสมัยนี้ คือ ผู้ปกครองมีความลำเอียง เกรงครัตต่อกฎหมาย เฉพาะคนที่เป็นคนชั้นต่ำ แต่ปล่อยให้คนชั้นสูงหรือพวกพ้องอยู่เหนือกฎหมาย ผลจากการนี้ ทำให้คนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน และคงมิใช่ชนชั้นปกครอง

เท่านั้นแม่แต่พ่อแม่กับลูก ก็ไม่ปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน คือ พ่อแม่ก็ไม่อบรมลูก เมื่อพ่อแม่ไม่อบรมลูก ลูกก็เป็นคนไม่ดี เมื่อเป็นคนไม่ดี ก็ทำความเดือดร้อนให้คนทั่วไป นี่ก็เป็นทางหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ดังนั้น เมื่อมีผู้ถามขงจื้อว่า การปกครองควรทำอย่างไร ขงจื้อตอบว่า "ขอให้เจ้าชายเป็นเจ้าชาย เสนาบดีเป็นเสนาบดี พ่อเป็นพ่อ และลูกเป็นลูก"¹

นักปรัชญาหรือนักคิดที่มีคนยอมรับนับถือนั้น เวลาพูดอะไร มักจะพูดเป็นคำคมให้คนคิดประการหนึ่ง ก็เพื่อให้คนฟังทั้งในคำคมของตน และอีกประการหนึ่งก็เพื่อให้เห็นใจต่อคำคมนั้น แล้วจะได้พากันขบคิด ความจริงคำว่าขอให้เจ้าชายเป็นเจ้าชาย เสนาบดีเป็นเสนาบดี และพ่อเป็นพ่อ ลูกเป็นลูก โดยแนวปฏิบัติก็คือ ความซื่อตรง มีความจริงใจต่อบุคคลทุกฝ่ายที่ตนเกี่ยวข้องด้วยนั่นเอง เพราะมีความจริงอยู่ว่า เมื่อแต่ละคนทำหน้าที่ของตนแล้ว ความสำเร็จของการงานก็ย่อมจะสำเร็จเสมอ จากการวิเคราะห์ดังนี้จึงสรุปได้ว่า คำกล่าวของขงจื้อข้อนี้ คงจะตรงกันกับราชาธรรมของพระพุทธเจ้าข้อว่าอาชวะความซื่อตรง หรืออาจจะเข้ากับข้อความ อวิโรธนะ ความหนักแน่นในธรรมของผู้ปกครองก็น่าจะได้

ความไว้วางใจที่ประชาชนมอบให้ผู้ปกครองบ้านเมืองนั้น บางครั้งก็ทำให้ผู้ปกครองบ้านเมืองหลงใหลไปได้ต่าง ๆ และดูเหมือนจะเป็นกันอย่างนี้ทั่วโลก กล่าวคือ เมื่อได้มีอำนาจ เพราะประชาชนมอบความไว้วางใจให้แล้ว ก็มักเข้าใจไปว่า ความยิ่งใหญ่มีฟ้าเป็นผู้มอบให้ คำว่าฟ้าในภาษาจีนหมายถึงสวรรค์ สวรรค์ หมายถึง เทวดา โดยความหมายก็คือ ตำแหน่งฮ่องเต้ นั้น ชาวจีนสมัยโบราณถือว่าเป็นโอรสเทพที่เทพส่งมาปกครองมนุษย์ จากความเชื่อดังกล่าวนี้และผสมกับเมื่อฮ่องเต้แต่ละองค์ปกครองประชาชนโดยธรรม จึงทำให้ประชาชนมอบความไว้วางใจให้ เมื่อแต่ละฝ่ายได้ประโยชน์ด้วยกัน คือ ประชาชนได้ประโยชน์ ตรงที่ฮ่องเต้ดูแลความสุขทุกข์ให้เมื่อได้รับความเดือดร้อนอดอยาก ส่วนฮ่องเต้เมื่อประชาชนยกย่อง มอบให้เป็นผู้มีอำนาจ ก็เรียกว่าได้ประโยชน์จากประชาชนแล้ว ความสันติสุขก็ย่อมจะเกิดขึ้นทั้งผู้ปกครองและประชาชน

---

¹ เรื่องเดิม, หน้า 70.

แต่บางสมัยที่ผู้ปกครองบ้านเมืองมักภูมิใจว่า ตัวเองเป็นโอรสสวรรค์ ถูกสวรรค์ส่งมาเกิดเพื่อปกครองมนุษย์ ก็ถือสิทธิ์ว่าประชาชนจะต้องยอมตนฝ่ายเดียว ตนมีความต้องการอะไรก็ต้องได้โดยไม่คำนึงว่าผิดหรือถูก เพราะถือว่าตนเป็นโอรสสวรรค์ เมื่อฮ่องเต้ปฏิบัติพระองค์อย่างนั้นนานเข้า ประชาชนก็จะหมดความไว้วางใจ ตรงนี้เราจะมองเห็นว่า ฮ่องเต้ขาดฐานสำคัญ คือ ศีลธรรมเสียแล้ว ประชาชนจึงหมดความไว้วางใจ แม้จะยังมีความเชื่อว่าฮ่องเต้องค์นั้น เป็นโอรสสวรรค์อยู่ แต่เมื่อขาดศีลธรรมเสียแล้ว ประชาชนก็หาได้ยอมรับว่าเป็นโอรสสวรรค์ต่อไปอีกไม่ แล้วก็ช่วยกันทำลายลงเสีย

ในประวัติศาสตร์ของจีน มีอยู่หลายสมัยที่ประชาชนขับไล่ฮ่องเต้ออกจากราชสมบัติ เพราะไม่มีความเป็นธรรมในการปกครอง แม้มติทางฝ่ายฮ่องเต้ ผู้ไม่มีคุณธรรมจะอ้างว่าพระองค์เป็นโอรสสวรรค์ ใครจะทำลายมิได้ แต่ฝ่ายผู้ทำลายก็จะอ้างสวรรค์เหมือนกัน โดยกล่าวว่า¹ "ฟ้าได้ทรงเลือกและทรงมีบัญชาให้คนบางหมู่ เป็นผู้ปกครองชนเผ่าต่างๆ ของโลก และทายาทของพวกเขา ก็อาจใช้อำนาจที่ฟ้ามอบให้คิดต่อไปได้ ตราบที่พวกเขายังปฏิบัติหน้าที่ทางด้านศาสนา และทางด้านกรปกครอง ด้วยความเมตตา กรุณา ด้วยปัญญา และด้วยความยุติธรรมอยู่ แต่ถ้าคุณธรรมของครอบครัวหรือตระกูลที่ปกครองบ้านเมืองเสื่อมลง ถ้าชนชั้นปกครองไม่สนใจเทพดาทั้งหลาย และละทิ้งวิถีทางที่ชอบธรรม ซึ่งเดิมเป็นนิมิตหมายแสดงว่าเขาเป็นผู้มีคุณค่า ควรแก่คำสั่งที่จะปกครองบ้านเมืองลงก็ ฟ้าก็จะเพิกเฉยต่อพวกเขาเสีย และเลือกสกุลใหม่ขึ้นมาปกครองโลกตามที่ฟ้ากำหนด"

คำกล่าวที่ยกมานั้น เป็นคำพูดของกลุ่มชนที่ต้องการกำจัด ราชวงศ์ที่ปกครองบ้านเมืองอย่างไร้คุณธรรม เพื่อกลุ่มตนจะได้ปกครองบ้านเมืองต่อไป แต่เพราะเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ของจีนมีความเชื่อว่า ฮ่องเต้ คือ โอรสสวรรค์ การที่ใครก็ตามที่คิดจะกำจัดโอรสสวรรค์เท่ากับผิดต่อสวรรค์ด้วย เพราะความเชื่อของประชาชนมีอยู่อย่างนี้ เพื่อที่จะทำลายความเชื่อของคนทั้งหลายแล้วทางเดินของตนจะได้สะดวกขึ้น จึงได้สร้างแนวคิดดังกล่าวขึ้น ซึ่งประชาชน

---

¹ เรื่องเดิม, หน้า 15.

คงจะเชื่อตามไปเพราะเห็นอยู่แล้วว่า ราชวงศ์เก่าไว้คุณธรรม ควรที่จะทำลายเสียได้ตามบัญชา
ของสวรรค์

การอ้างฟ้า อ้างเทวดา เพื่อช่วยสร้างความยิ่งใหญ่ให้ตนนั้น ดูเหมือนเป็นเรื่อง
ธรรมดาของทุกประเทศทั่วโลก ที่เมื่อตัวจะทำอะไรสักอย่างที่ยิ่งใหญ่ ก็ต้องอ้างฟ้าดินมาช่วย
เพื่อคนฟังจะได้ช่วยส่งเสริม เพราะคนสมัยโบราณ มักมีศรัทธาต่อสิ่งมีอำนาจลึกลับอยู่แล้ว
พฤติกรรมนี้ดูเหมือนจะไม่สะอากัน เพราะเท่ากับหลอกลวงชาวโลก เพื่อประโยชน์ของตน ใน
เรื่องทำนองเดียวกันนี้ ถ้าเราไปดูในประวัติกำเนิดการปกครองของอินเดีย ที่กล่าวไว้ในพระ-
พุทธศาสนา เราจะพบว่า การสถาปนาผู้ยิ่งใหญ่ปกครองแผ่นดินมิได้มีการกล่าวอ้างถึงเทวดาหรือ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรเลย เป็นเพียงว่าเมื่อมีคนทำความชั่วมากขึ้น มนุษย์ในยุคนั้นก็คิดว่าต้องหา
ผู้ปกครองมาทำหน้าที่ลงโทษคนทำความผิดเพื่อความอยู่สุขของกลุ่มชน และในการแสวงหาผู้ปกครอง
ก็เพียงลงมติเป็นเอกฉันท์เลือกคนที่มีความดี เป็นที่เคารพนับถือของผู้พบเห็นเท่านั้น มาเป็น
พระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งดูเป็นความคิดที่สะอาดและเป็นวิทยาศาสตร์แท้ ในรายละเอียดของเรื่อง
จะได้กล่าวในบทที่ว่าด้วยปัญหาการเมืองการปกครองของอินเดียต่อไป

ความจริงดูเหมือนว่า คนโบราณที่เป็นปราชญ์ชาวจีนจะรู้ดีกว่า ประชาชนเท่านั้นมีส่วน
สำคัญในการมอบอำนาจการปกครองให้ฮ่องเต้ ทั้งนี้ เพราะมีหลักฐานกล่าวไว้ในประวัติศาสตร์
ว่าเม่งจื้อศิษย์เอกของขงจื้อได้กล่าวไว้ว่า ¹ "เพราะเจี๋ยและโจ่ว ได้สูญเสียประชาชน พระองค์
จึงต้องสูญเสียจักรวรรดิ (การปกครองบ้านเมือง) และเพราะพระองค์สูญเสียหัวใจของประชาชน
พระองค์จึงสูญเสียประชาชน วิธีทางที่จะเอาชนะจักรวรรดิ (การปกครอง) ได้ก็คือ จงชนะ
ประชาชนเกิด แล้วท่านจะชนะจักรวรรดิเอง วิธีทางที่จะเอาชนะประชาชนก็คือว่า จงชนะใจ
ประชาชนเกิด แล้วท่านจะชนะประชาชนเอง วิธีทางที่จะเอาชนะใจประชาชนก็คือ จงให้และ
จงมีส่วนร่วมไปกับประชาชนในสิ่งที่ประชาชนชอบ และจงอย่าปฏิบัติต่อประชาชนในสิ่งที่ประชาชน
ไม่ชอบ ประชาชนจะหันมาหาผู้ปกครองที่มีจิตใจกอบปรีย์ด้วยเมตตากรุณา เช่นเดียวกับน้ำย่อยไหล

---

¹ เรื่องเพิ่มเติม, หน้า 204.

ลงสู่ที่ต่ำ และสัตว์ป่าย่อมวิ่งเข้าไปหาป่าฉะนั้น"

ข้อความที่ยกมากล่าวอ้างข้างบนนั้น แสดงให้เห็นความคิดที่บริสุทธิ์เกี่ยวกับอำนาจของฮ่องเต้ว่า อยู่ที่ประชาชนเท่านั้น มิใช่อยู่ที่การบงการของสวรรค์ ตามความเชื่อของคนบางกลุ่ม เราจะเห็นความมีค่าของถ้อยคำของเม่งจื๊อ ทุกประโยค เช่นคำว่า "เพราะเจี๋ยและโจ้ว ได้สูญเสียประชาชน พระองค์จึงต้องสูญเสียจักรวรรดิ"

คำว่า เจี๋ยและโจ้ว หมายถึง ราชวงศ์เจี๋ยและราชวงศ์โจ้ว ราชวงศ์ทั้งสองนี้ต้องล่มสลายไปเพราะการขับไล่ของประชาชน ทำไมประชาชนจึงขับไล่ ตอบว่าเพราะไม่สนใจประชาชนปกครองบ้านเมืองเอาแต่พระทัย ประชาชนจะทุกข์ยากอย่างไร ไม่เคยเหลียวแล นั่นคือ ความหมายที่ว่า "ได้สูญเสียประชาชน" เมื่อราชวงศ์ล่มสลายแล้ว อำนาจการปกครองทุกอย่างก็สูญสิ้น เกียรติยศก็สูญสิ้น นั่นคือ ความหมายที่ว่า "พระองค์ต้องสูญเสียจักรวรรดิ"

การสูญเสียประชาชนนั้น เม่งจื๊อกล่าวว่า "เพราะสูญเสียหัวใจประชาชน" ความหมายของการสูญเสียหัวใจประชาชนก็คือ ประชาชนไม่ไว้วางใจให้ปกครองอีกต่อไป คงไม่ต้องหาคำตอบว่าทำไมประชาชนจึงไม่ไว้วางใจ เพราะไม่มีอะไรอื่นที่จะทำให้ประชาชนเสื่อมความนิยมในตัวผู้ปกครองได้ นอกจากความไม่มีคุณธรรมเท่านั้น

ประโยคสุดท้ายเม่งจื๊อ ได้กล่าวถึงวิธีที่จะเอาชนะประชาชนไว้สองประการ คือ ทำในสิ่งที่ประชาชนชอบ และละเว้นในสิ่งที่ประชาชนไม่ชอบ คำแนะนำดังนี้ ย่อมคลุมการดำเนินการปกครองทุกอย่าง เพราะการปกครองนั้น เป็นภารกิจที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อประชาชนโดยตรงอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อการปกครองชนิดใด ประชาชนจำนวนมากไม่ชอบ แม้จะถูกต้องของผู้ปกครอง การดำเนินการนั้น จะต้องยกเลิก ส่วนการปกครองวิธีใด แม้จะไม่ถูกต้องของผู้ปกครอง โดยประการใดก็ตาม แต่ถ้าถูกใจประชาชนจำนวนมากแล้ว การปกครองวิธีนั้น ควรดำเนินต่อไป เม่งจื๊อได้เปรียบเทียบอย่างน่าฟังว่า เมื่อได้ทำในสิ่งที่ถูกใจประชาชนแล้ว ประชาชนทั้งหมดจะหันกลับมาหาผู้ปกครองอย่างง่ายดายคล้ายเหมือนความง่ายของน้ำที่มีแต่จะไหลลงสู่ที่ต่ำ และเหมือนความง่ายของสัตว์ป่าที่ชอบแต่จะวิ่งเข้าหาป่าอันเป็นที่ดินของตนฉะนั้น

ถ้อยวาตะของเม่งจื้อ ที่ยกมาเป็นการยืนยันได้ตามตัวอักษรว่า เม่งจื้อ เชื่อฐานอำนาจของฮ่องเต้ว่าอยู่ที่ประชาชน แต่บางถ้อยวาตะของท่านผู้นี้ บางครั้งก็แสดงว่า ยังเชื่อการบงการของฟ้าอยู่เหมือนกัน การที่เม่งจื้อ ยังมีความเชื่อเรื่องบัญชาของฟ้า คงจะเกิดจากความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติของฮ่องเต้ กล่าวคือ การที่ฮ่องเต้ปฏิบัติขึ้นมาในพระครุภรณ์นั้น คนในสมัยโบราณ หรือโดยเฉพาะเม่งจื้อ คงจะเชื่อว่าฟ้าหรือเทวดา จะต้องส่งให้มาเกิดแน่ หรือคนที่เกิดในตระกูลสามัญชน แต่มีความสามารถจนได้เป็นฮ่องเต้ ความเชื่อของเม่งจื้อ ก็คงจะเชื่อว่าเป็นบัญชาของสวรรค์เหมือนกัน เพราะถ้าไม่ใช่บัญชาของสวรรค์แล้ว คนระดับต่ำๆอย่างนั้น จะได้เป็นฮ่องเต้ได้อย่างไร

นอกจากจะยึดถือความลึกลับของกำเนิด ทำให้เกิดความเชื่อ เรื่องโอรสสวรรค์แล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้คนโบราณหรือคนสมัยนี้ เช่นกัน เกิดความเชื่อเรื่องบัญชาของฟ้า เรื่องดังกล่าว คือ ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่แต่ละขั้นตอนของผู้ยิ่งใหญ่ คุณเหมือนคนที่ยึดติดในอำนาจลึกลับ จะมีความเชื่อว่า ฟ้าดินหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยทั้งนั้น ทั้งๆที่ความจริงแล้ว ความสำเร็จแต่ละขั้นตอนนั้น เกิดมาจากความพยายามของมนุษย์เองทั้งสิ้น

ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีความพยายามจะเป็นฮ่องเต้ ทั้งเจ้าชายก็ดี หรือสามัญชนก็ดี แต่ละคนล้วนแต่หาพวกพ้อง และพยายามดำเนินนโยบายตีข้างซ้ายบ้าง เพื่อจะให้ตนได้ประสบความสำเร็จและเมื่อประสบความสำเร็จแล้ว ก็เกิดความยินดีเหลือประมาณ แล้วก็ร่ำรำพันคุณงามความดีของสวรรค์ ที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จ

เมื่อวิเคราะห์มาอย่างนี้แล้วจึงอยากจะสรุปว่า เม่งจื้อหรือคนโบราณอื่นๆที่มีความเชื่อเรื่องอำนาจฟ้าดิน น่าจะมีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจในสองเรื่องดังกล่าวมานั้น

แต่เมื่อถึงเวลาดำเนินการปัจจุบัน เม่งจื้อได้ยืนยันความมีเหตุผลที่เห็นอยู่อย่างชัดเจน คำว่า ดำเนินการปัจจุบัน หมายถึงว่า เมื่อเป็นฮ่องเต้แล้ว จะดำรงความเป็นฮ่องเต้อยู่ได้นานหรือไม่ นั้นเป็นเพราะประชาชนโดยส่วนเดียวไม่เกี่ยวกับฟ้าดินแต่อย่างใด หลักฐานในเรื่องนี้เราจะเห็นได้ในวาตะของเม่งจื้อที่ว่า "ประชาชนอยู่ในตำแหน่งผู้ปกครองสูงสุด¹ ผู้ปกครองอยู่ในตำแหน่งต่ำที่สุด"

¹ เรื่องเดิม, หน้า 211.

จากวาทะประโยคนี้ ทำให้เชื่อว่า คนจีนสมัยโบราณมีความเชื่อเรื่องอำนาจของ
ประชาชนมานานแล้ว หันมาดูเมืองไทยบ้าง เราจะพบว่าเมืองไทยสมัยเก่ายังไม่เคยมีความเชื่อ
อย่างนั้นเลย คนไทยเราสมัยโบราณเชื่อมั่นอย่างเดียวกันว่า แผ่นดินนี้เป็นของพระเจ้าแผ่นดิน และ
พระเจ้าแผ่นดินเป็นใหญ่ที่สุดในประเทศนี้ ในสมัยที่ไทยเราปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตย ถ้า
มีใครสักคนหนึ่งกล่าวว่า ประชาชนเป็นใหญ่ในแผ่นดินนี้ คนพูดอย่างนี้คงจะถูกนำไปประหารชีวิต
แน่ แต่เดี๋ยวนี้เรามีคำพูดอย่างนี้แล้ว ซึ่งเป็นคำพูดที่เกิดหลังจากเปลี่ยนการปกครองจากสมบูรณา-
ญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอย่างทุกวันนี้

จากคำพูดที่ว่าประชาชนอยู่ในตำแหน่งสูงสุด และผู้ปกครองอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำที่สุด
คงเหมือนสำนวนที่เราพูดกันอยู่สมัยนี้ว่า ผู้ปกครองคือคนรับใช้ประชาชน การที่เปรียบผู้ปกครอง
เป็นคนรับใช้ ก็เพราะมีหน้าที่บริการความสะดวกสบาย หรือธุรกิจอื่นให้กับประชาชน เหมือนคน
รับใช้ที่อยู่ตามบ้านคอยรับใช้เจ้าของบ้านฉะนั้น

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความคิดทางการเมืองหรือแนวปรัชญาทางการเมือง
ของคนจีนรุ่นเก่าเช่นขงจื้อและเม่งจื้อเป็นต้นแล้ว คงต้องยอมรับกันว่าเป็นแนวคิดที่ทันสมัยจนทุก
วันนี้ ไม่มีใครกล้าคัดค้านได้เลย แต่ก็ความจริงเพียงลมปากที่พูดกันในหมู่นักปรัชญาหรือนักคิด
เท่านั้น มิได้นำมาใช้ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ในระบบการเมืองของจีนเลย ตลอดเวลาที่ขงจื้อ
ครองใจชาวจีนอยู่เกือบสองพันกว่าปี สถาบันการปกครองของจีน ก็คือ ฮ่องเต้ เป็นผู้มีบทบาท
สำคัญในการปกครอง ส่วนประชาชนที่หึงขงจื้อและเม่งจื้อกล่าวว่า เป็นสถาบันที่ยิ่งใหญ่ ก็เป็น
เพียงตัวประกอบเหมือนเดิม เป็นแต่ว่าเมื่อไรเขาจะต้องอาศัยแรงประชาชนล้มอำนาจเก่า เพื่อ
ประโยชน์ของตน เขาก็พร่ำรำพันว่า ประชาชนนั้นแหละ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการปกครอง
เพราะฉะนั้น พวกเราต้องช่วยกันทำลายราชวงศ์นี้ให้ได้ เพื่อที่ประชาชนจะได้มีความสุขกันทั่ว
หน้าจวบจนกระทั่งขุนยัดเซ็น นำเอาแนวความคิดจากตะวันตกที่ยืนยันเหมือนแนวคิดของจีนโบราณ
ว่าประชาชนเป็นผู้มีอำนาจอยู่สูงสุดมาปฏิบัติ โดยให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองตนเอง แล้วจึงก็
เปลี่ยนจากระบบการปกครองราชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตยเพียงระยะสั้น ๆ ผลสุดท้ายก็กลาย
มาเป็นระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ โดยการนำของเมาเซตุง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

2.4 บทสรุป

ปัญหาการเมืองการปกครองสมัยเมมาเซตุง เกิดขึ้นเพราะเจ้าของที่ดิน คนมั่งมีและคนชั้นสูง พวกกันเอารัดเอาเปรียบประชาชนที่ยากจน ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ความทุกข์ ความเดือดร้อนของคนยากจนเหล่านั้น ผู้ปกครองบ้านเมืองมักไม่สนใจ เมื่อความขัดแย้งระหว่างคนจนกับคนมั่งมีมาถึงมือผู้ปกครองบ้านเมือง ผู้ปกครองก็มักจะเข้าข้างคนมั่งมี ความทุกข์ของคนยากจนจึงเพิ่มความคับแค้นผู้ปกครอง เข้าไปอีกเรื่องหนึ่ง เมมาเซตุงจึงยึดแนวทางคอมมิวนิสต์มาทำการช่วงชิงอำนาจจากรัฐบาลประชาธิปไตยในคราวเผด็จการ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เมื่อเมมาเซตุงได้อำนาจแล้ว ก็ทำการยึดที่ดินของเจ้าของที่ดินมาเป็นของรัฐ เพื่อให้ประชาชนทำมาหากิน ผลจากการปฏิวัติของเมมาเซตุง ทำให้ประชาชนมีที่ดินทำมาหากิน แต่ต้องเสียอิสระเสรีภาพบางส่วนของมนุษย์ไปด้วย

เจาะลึกลงไปในอดีต ประชาชนชาวจีน มีความทุกข์ยากเดือดร้อน เพราะเจ้าครองนครแต่ละรัฐรบราฆ่าฟันกัน ไม่รู้จักหยุดหย่อน บางสมัยผู้ปกครองบ้านเมืองพยายามรวบรวมเมืองต่าง ๆ เข้ามาเป็นรัฐเดียวกัน เพื่อจะไม่ต้องเกิดสงคราม แต่เมื่อผู้ปกครองรวบรวมรัฐต่าง ๆ ได้แล้วก็ปกครองบ้านเมืองด้วยความหลงใหลในอำนาจ สร้างความเดือดร้อนนานาประการให้ประชาชน ชงจื้อและเม่งจื้อ จึงพยายามเสนอแนวทางการปกครองบ้านเมือง ด้วยคุณธรรมและให้ผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญของประชาชน อิทธิพลคำสอนทางการปกครองของชงจื้อและเม่งจื้อ ได้รับการยอมรับกันมาหลายพันปี จนมาถึงสมัยเมมาเซตุง ความนิยมชงจื้อและเม่งจื้อของจีน ก็ถูกเมมาเซตุงทำลายลงไปเกือบหมด

คำถามประจำบทที่ 2

1. ตามที่ท่านได้เรียนมาในปัญหาปรัชญาของโลกตะวันออก ท่านเห็นว่าการที่เจ้าของที่ดินและรัฐบาลเอาเปรียบคนยากจนนั้น เพราะขาดคุณธรรมของนักปกครองตามที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาข้อใด จงอธิบาย
2. การที่คนยากจนที่เกิดขึ้นในเมืองจีน หรือที่อื่นใดก็ตาม ท่านเห็นว่าเป็นเพราะการกตัญญูของเจ้าของที่ดิน และการไม่เอาใจใส่ของรัฐบาลอย่างเดียวกันหรือไม่ หรือมีเหตุอื่นอีก จงอธิบายมาตามความเข้าใจของท่าน
3. จงอธิบายการทำสงครามแย่งอำนาจกันของจีนในสมัยเม้าเซตุงว่า เป็นเพราะสาเหตุมาจากความใคร่ ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้หรือไม่อย่างไร
4. การที่เม้าเซตุงยึดที่ดินของเจ้าของที่ดินมาแจกราษฎรมีส่วนดีและส่วนเสียอย่างไรบ้าง จงว่ามา
5. การกำจัดชนชั้น ตามแนวปรัชญาของมาร์กซิสต์ ท่านเห็นว่าผิดหลักธรรมหรือไม่ ถ้าผิดท่านเห็นว่าผิดคุณธรรมข้อใด จงอธิบาย
6. ความเฉลียวฉลาด การถ่อมตนและความซื่อสัตย์ ตามที่ขงจื้อกล่าวว่าเป็นคุณธรรมของผู้ปกครองนั้น อยากทราบว่า คุณธรรมเหล่านั้นตรงกับคุณธรรมของนักปกครองที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในข้อใดบ้าง จงอธิบาย
7. เมื่อท่านอ่านประวัติของไต้สุ่นแล้ว ท่านเห็นว่ไต้สุ่นนั้น ได้รับการสถาปนาเป็นฮ่องเต้ เพราะคุณงามความดีข้อใด จงอธิบาย
8. มีสาเหตุข้อใดบ้างที่บัณฑิตใจให้ขงจื้อและสานุศิษย์ พยายามเผยแพร่หลักการปกครองให้ฮ่องเต้และข้าราชการไปปฏิบัติในการปกครองบ้านเมือง จงว่ามา
9. เม้งจื้อเชื่อว่าฐานอำนาจของฮ่องเต้ อยู่ที่ใด จงอธิบาย พร้อมอ้างหลักฐานประกอบมาด้วย
10. ท่านอยากให้เห็นนักปกครองของท่านปฏิบัติตามหลักการข้อใด และของผู้ใดระหว่างเม้าเซตุงและขงจื้อ จงแจงมาพอได้ใจความ